

Göteborgs Stadsbibliotek
Tidskriftsavd /4
Box 5404
402 29 GÖTEBORG

A Posttidning

40-41 Trans

SAC UTTALAR SITT FULLASTE STÖD FÖR KAMRAT ERIK HELGESON OCH HAMNARBETARFÖRBUNDET

Att utmåla fackligt aktiva som säkerhetshot är en fascistisk metod som inte kan accepteras av arbetarklassen. Vi fördömer i allra högsta grad detta vidriga beteende från Helgesons arbetsköpare.

Vi ser hur dessa förändringar i samhället sprider sig och vi minns historien. Detta är en av många auktoritära tendenser som kommit upp till ytan i dagens samtid.

Erik, vi backar dig och stöder Hamnarbetarförbundets blockad av krigsmateriel till och från Israel.

Ett slag mot en är ett slag mot alla!

SYNDIKALISTEN

1/2025

Medlemstidning för SAC - Sveriges Arbetares Centralorganisation ♦ Nummer 1 ♦ Februari 2025 ♦ Årgång 104

Kongressupptakt

Vilken roll kan syndikalister spela i avtalsrörelsen?

Byggnadskooperativens historia

Böcker om syndikalism

Frassar mot rassar

Debatt
Studier
Teater

Nr. 1

2025

Summary in English on pages 42-43 // Resumen en español página 44-45

>> OBS! Innan du skickar material läs info på sida 46!

Redaktör
Solveig Betné, Norrköpings LS

Redaktionsarbetsgrupp
Catharina Bergman, Umeå LS
Viktor Boström, Umeå LS
Fanny Hökby, Stockholms LS
Iso Lindh, Stockholms LS
Errol Tanriverdi, Linköpings LS
Nestor Verdinelli, Göteborgs LS

Ansvarig utgivare
Solveig Betné, Norrköpings LS

Omslagsbild
SAC:s kongressupptakt i Västerås, Februari 2025.
Foto: Solveig Betné

Tryck
Larsson Offsettryck
Periodicitet är fyra nummer per år
Upplaga 3166
ISSN 1400-8416

SAC:s sekretariat
08-522 45 630
Telefontider:
Tis-ons kl. 13 - 15
info@sac.se

Medverkande skribenter:
Rasmus Hästbacka, Umeå LS
Alice Blomdahl, Göteborgs LS
Frederick Batzler, Malmö LS
John Nordmark, Stockholms LS
Kristian Falk, Enköping-Heby LS
Kaj Landberg, Malmö LS
Catharina Bergman, Umeå LS
Mira Cederwall Victorin, Göteborgs LS
Internationella kommittén
Gabriel Kuhn, Fruviks LS

Ungefärlig andel män respektive kvinnor och icke-binära som skribenter, huvudpersoner i texter samt på fotografier (målet är 50/50):

Innehåll

- 4 Frassarna tar hand om varandra
- 6 När facket och arbetsköparen svek – min kamp för rättvisa
- 7 **Mellannorrlands LS:** projekt för att organisera i olika branscher
- 8 Facklig organisering på ryska
- 10 **Avtalsrörelsen 2025:**
Vad händer och vilken roll kan syndikalister spela?
- 12 Frågelådan
- 14 **Stadsvandring i Stockholm:** Byggnadskooperativens historia
- 18 **Böcker om syndikalism:** Ger hopp om en ljusare framtid
- 21 **Böcker**
- 22 Nyskriven musikal om kvinnors arbete under krigstiden
- 24 **Kongressupptakt 2025:** Redo för stora beslut
- 31 **Få med dig arbetskamrater i det fackliga arbetet!**
– Studiecirkeln är en väg framåt
- 34 Internationella kommitténs verksamhet 2024
- 36 **Debatt:** Historisera mera
- 38 Centralkommitténs decembermöte
- 40 **Generalsekreteraren:**
Lås oss fokusera på våra styrkor under kongressåret 2025
- 41 Ordlista
- 42 Summary in English – Sammanfattning på engelska
- 44 Traducción español – Sammanfattning på spanska
- 46 Kontaktuppgifter

Beställ t-shirts, tygpåsar, reflexer och annat skoj genom din lokala samorganisation som mejlar till bestallning@sac.se. Foton från @mangelproductions på Instagram.

Vill du ha Syndikalisten som pdf istället?

Mejla till syndikalisten@sac.se
En del av innehållet finns också i
Syndikalisten webbtidning: syndikalisten.sac.se

Totalt jävla mörker. Eller?

Sverige och andra länder gör fortfarande business med Israel fast minst 46 000 palestinier har dödats sedan den 7 oktober 2023. De rika i Sverige får mer medan de fattiga får mindre. Vi ska övervakas och visiteras. Kapitalismen fortsätter bryta ned vår planet. Donald Trump är president i USA. Hans polare Elon Musk visar för hela världen var han står genom att "heila" under Trumps installation. De flesta syndikalister är nog inte förvånade men kanske arga och känner ett driv att agera.

Men vad ska vi göra?

Vi kan göra som "entreprenörerna" och starta egen, men solidarisk, verksamhet. Frasses fulflyttar erbjuder service i form av flytt och städ och ett tydligt ställningstagande mot rasism, sexism samt humor får vi på köpet. De ger alla samma lön och tar inte ut någon vinst. Förhoppningsvis kommer verksamheten utökas och spridas till fler platser än Malmö, Göteborg och Norrköping där de finns idag. Läs om Norrköpings-frassarna på nästa uppslag.

Och bostadsmarknaden som är helt urballad kan vi väl också göra något åt?

Det må vara svårare idag än på 30-talet när syndikalister runtom i landet bildade byggnadskooperativ för att undvika arbetslöshet och nöd, samtidigt som de försökte ta makten på arbetsplatserna. Det är i alla fall inspirerande att läsa om och väcker nog kreativiteten hos några läsare. Kristian Falks artikel om "Husbygge UPA" finns på sidorna 14-17.

Men hur ska arbetare orka stoppa borgarna i papperskorgarna när strejkrätten är nästintill obefintlig?

Stress och press är det vanliga läget för dem som arbetar i skola och omsorg, och det är svårt för många i otrygga anställningar att säga emot arbetsköparen när det finns risk för repressalier.

Att bli av med ett jobb kan vara svårt även om du är med i facket, ett fack som inte låter medlemmen säga sitt, utan kommer överens med chefen över medlemmens huvud. Då är det tur om den arbetaren finner en lokal samorganisation i SAC, som låter den utsatta medlemmen säga sitt i alla lägen och får råd och stöd i den självständiga kampen. En medlem i Mellannorrlands LS berättar på sida 6.

Samma LS är igång med ett organiseringsprojekt med syfte att fackföreningen ska fortsätta växa och att fler medlemmar ska engagera sig i organiseringsarbete. De vill att lantarbete, bärplockare, skogsplanterare och andra arbetare i branscher där migrantarbetare ofta blir utnyttjade ska känna till sina rättigheter. Ett större reportage kommer framöver och i detta nummer kan du läsa om deras plan på sida 10.

När jag kollar igenom innehållet i det här numret av vår medlemstidning så känner jag att vi är en organisation som kan förändra. Vi har visioner och vi samarbetar med andra som vill ha en värld utan klasser och förtryck. Att börja på arbetsplatsen och få med arbetskamrater är ett sätt. Att läsa, gå på teater och ta in ny kunskap genom studiecirkel är ett annat. Att synas på gator och torg i demonstrationer och blockader är också en viktig del. Vill du förändra? Ta kontakt med andra som vill samma sak, styrkan finns i kollektivet! Kongressupptakten i Västerås i februari samlade nära 40 medlemmar från 13 LS och gav oss pepp mot den stundande kongressen i november. Läs i mitten av tidningen och framåt!

Solveig Betné
Informationsorganisatör

Beställ informationsmaterial!

- Rosa:** Utåtriktat till allmänheten
- Röd:** För nya och befintliga medlemmar
- Grön:** Utåtriktat för arbetsplatsen

Vi är SAC, Ny i SAC, Facket som styrs av medlemmarna samt Som ett fack borde vara finns att beställa.

Den utåtriktade broschyren "Vi är SAC" finns inte bara på svenska. Beställ den även på ryska, ukrainska, spanska och engelska.

På sac.se/infomaterial finns det mer att välja på.

Alla beställningar görs genom LS, driftsektioner, syndikat eller distrikt. Mejla till bestallning@sac.se.

Frassarna tar hand om varandra

Det finns ingen chef och alla har samma lön. De lokala "fulialerna" lägger upp arbetet som de vill och tar uppdrag utifrån de förutsättningar som finns. Frasses fulflyttar passar den som vill ha en frihetlig arbetsplats.

Sedan starten i Malmö 2012 har flyttfirmans verksamhet utökats till Göteborg och Norrköping. Syndikalistens redaktör träffar Jerka och Jerker, medlemmar i Norrköpings lokala samorganisation (LS) av SAC, som startade upp stadens fulial.

STARTEN I NORRKÖPING

– Vi jobbade tillsammans på kommunens biograf, Cnema, och kände oss missnöjda, berättar Jerker.

Det var i samband med den "kulturslakt" som det borgerliga styret i Norrköpings kommun beslutade om i början av 2024, då det bland annat föreslogs att biografens uppdrag skulle bli smalare.

– Det var ett kulturkrig och vi kände att vi måste göra något, fortsätter Jerker.

Både han och Jerka följde Frasses fulflyttar i sociala medier.

– Vi skrev till dem och frågade om de inte kan starta något här också.

"Propagandaministern" i Malmö svarade snabbt att hen skulle ta upp det på ett möte och två dagar senare kom svaret, att om en av dem kan komma och sommarjobba i Malmö så kunde de få hjälp med uppstarten

i Norrköping. Jerka flyttade klydd* i Skåne under sommaren 2024 och sen drog Frasses fulflyttar igång även i Östergötland.

LYCKAN

– Det här är det bästa som hänt på länge, uttrycker Jerker som aldrig trodde att han skulle befinna sig på en arbetsplats utan chef. Malmöfrassarna utgör en grund för verksamheten och sköter det ekonomiska och stöttar med annat vid behov.

– Det är jätteskönt att det är ett färdigt koncept som vi får använda. Att starta eget kan vara ett stort steg. Det här går ju att testa, tillägger Jerker.

– Vi vill inte vara entreprenörer. Vi vill lyfta och få ut en lön, fyller Jerka i.

ARBETSUPPGIFTERNA

De två frassarna som Syndikalisten pratat med har inte erfarenhet av liknande arbetsuppgifter sedan tidigare.

– Med lite jävla anamma kan vi ta oss långt, säger Jerka.

– Det handlar om arbetsförhållanden. Det är skitjobbigt, men värt det, tycker Jerker.

Fulflyttarna i Malmö har gett dem utbildning i att lyfta på rätt sätt utan att skada kroppen. Jerka tillägger:

– Det handlar om att ta hand om varandra.

FRASSAR MOT RASSAR

I dagsläget är det nästan bara män som arbetar i någon av Frasses fulialer.

– Det finns ändå ingen machokultur alls, alla är så himla snälla, enligt Jerker.

Jerka berättar om ett tillfälle på en personalfest, där den största "machoflyttgubben" viftade med en stor regnbågsflagga på ett allmänt dansgolv. Jerker flikar in:

– Det finns inte utrymme för att komma och vara stöddig.

Frasses fulflyttar är en feministisk flyttfirma och visar tydligt att de stöttar Palestina, Pride och kvinnojourer samt tar avstånd från rasism och kapitalism.

– Du behöver inte vara socialist eller kalla dig feminist för att jobba här, men du ska inte försöka hindra vårt mål, säger Jerka.

Kunder får frassarna främst genom att ordet sprids från de som redan anlitat eller känner till dem. Då blir det kunder som det känns bra att jobba för.

– Vi behöver inte bära någon sverigedemokrats möbler, uttrycker Jerker med lättnad.

MER FRIHETLIGT ARBETE

Just nu har frassarna i Norrköping ströjobb då och då. Jerker jobbar kvar på biografen Cnema och Jerka sitter i kassan på Systembolaget och pluggar till lärare. Frassarna skulle gärna jobba mer med flyttar för att få mer av det fria arbetet och mindre av det som styrs uppifrån. Den timlön som alla får ut är 260 kronor i timmen, vilket är högre än bransch-

FRASSES FULFLYTTAR

Frasses fulflyttar som startade i Malmö 2012 är ett aktieföretag som ägs av en ideell förening och får därför inte ta ut vinst. Tio procent av varje arbetad timme går till att stödja välgörande ändamål, som Lex, kvinnojourer. "Det är värt sätt att ge tillbaka till samhället och bidra till något större än oss själva" finns att läsa på deras webbplats www.fulflytt.se.

"KULTURBRÅKET" I NORRKÖPING

Under hösten 2023 lades Norrköpings kultur- och fritidskontor ned efter beslut av det borgerliga styret; kulturchefen sades upp och ett tillväxt- och utvecklingskontor inrättades istället. Mer pengar

till kulturen skulle komma från biljetttäkter och mindre ifrån bidrag. Norrköpings symfoniorkesterns hemmascen är utsald till en hotellkedja. Fler beslut om att dra ned på stöd för film, bibliotek och musik var på gång. I slutet av 2024 föll dock det tidigare majoritetsstyret "Borgerlig samverkan" (SD, L, KD, M) för att Kristdemokraterna och Liberalerna lämnade samarbetet. KD och L har nu ett samarbete med Socialdemokraterna och Centerpartiet och blir en majoritet med stöd av Vänsterpartiet som förhandlat med dem i frågor om bland annat kulturpolitik, vilket innebär att en stor del av "kulturslakt" stoppas.

snittet för att de som lever på den lönen ska kunna ha en skälig levnadsstandard utan att jobba ihjäl sig. I Norrköpings fulial finns sex stycken frassar varav hälften är medlemmar i Norrköpings LS.

Jerka berättar att han fick en kund i går i samband med ett samtal när en flytt dök upp i snacket.

– Jag frågade om de behöver en flyttfirma. Ett ångestmoment för någon annan kan bli livsglädje för oss.

Jerka trivs verkligen med flyttjobbet.

– Det trodde jag inte, att jag skulle tycka att det är kul att bära tunga grejer. Men det är omständigheterna som gör det kul, säger han med ett stort leende på läpparna.

FRAMTIDSVISIONER

I Malmö erbjuder Frasses fulflyttar flera tjänster, t.ex. städning och magasinering. Det finns visioner om att även kunna erbjuda mer i Norrköping.

– Vi har diskuterat med Malmöfrassar. "Vi kanske borde öppna en skola", började vi, men så hamnade vi vid folkhögskola, berättar Jerka.

I Malmö är de inte heller där än, men något som eventuellt ligger närmare i tid är att öppna äldreboende.

– Vi pratade om taxi också, tillägger Jerker. Det är ju en riktigt dålig bransch. Det vore kul att kunna erbjuda en riktig lön.

Att frassarna i Norrköping inte erbjuder städ handlar främst om att de inte har hittat en städfirma att samarbeta med.

– Det är en skitig bransch och vi har inte hittat rätt, enligt Jerker.

– Om någon vill arbeta med oss och städa så hojta om du är intresserad så kan vi ju göra det också, flikar Jerka in.

De båda är dock överens om att ta det lugnt och anser sig fortfarande vara i en uppstartsfas i och med att de drog i gång under hösten 2024.

PRIDE

Innan det är dags att gå ut och fotografera vill Jerka tillägga något.

– Vi måste prata om Pride.

Norrköpings Pride-festival heter East Pride och paraden kommer att ske den 24 maj.

– Vi kommer ha med oss bilen med två djs på flaket. Frasses egna fulöl ska vi fixa till efter festen och förhoppningsvis kommer krogar runt om i stan servera dem, uttrycker en peppad Jerka.

Jerker och Jerka tar på sig djurmasker inför fotograferingen, som alla frassar bör, för att visa att det är kollektivet som är det viktiga i Frasses fulflyttar!

Text & foto:
Solveig Betnér
Informationsorganisatör

*Ord som används på skånska som betyder ungefär krångel eller "grejer som du inte riktigt vet vart du ska ställa". Ungefär som "bös" på andra dialekter. Frasses fulflyttar har ordet på sina flyttkartonger.

När facket och arbetsköparen svek – min kamp för rättvisa

Jag delar min historia för att belysa den orättvisa jag har fått utstå som kommunanställd, där både arbetsköparen och fackförbundet Kommunal svek mig. Vad som kunde ha varit en väg tillbaka till ett meningsfullt arbetsliv blev istället en lång och smärtsam kamp mot maktmissbruk, manipulation och trakasserier.

SVEKET OCH MAKTSPELET

Efter en period av utmattning och sjukskrivning, orsakad av en pressad arbetssituation och privata omständigheter, lovade arbetsköparen och Kommunal att de skulle "skräddarsy" en rehabiliteringsplan för mig. Detta skulle innebära en trygg väg tillbaka till min roll som undersköterska.

Det visade sig snabbt att dessa löften bara var tomma ord. Medan jag kämpade med min hälsa, höll arbetsköparen och Kommunal möten om min framtid – jag själv blev inte kallad. De fattade beslut bakom min rygg, utan att jag fick vara delaktig i diskussionerna om mitt eget liv.

När jag slutligen kallades till ett möte med HR¹ och min chef fick jag veta att den underskötersketjänst med bättre arbetstider, som jag hade blivit lovad, inte längre fanns. Pandemin hade tagits som ursäkt för att dra tillbaka löftet. Istället presenterades en städtjänst som enda alternativ. Jag fick veta att om jag inte skrev på kontraktet, skulle jag förlora min tjänst som undersköterska helt. Jag kände mig tvingad att skriva på, men trots detta försvann den tjänsten.

TRAKASSERIER OCH FÖRNEDRING

Det som följde var en systematisk nedbrytning. Jag fick höra från arbetsköparen att de "aldrig skulle anställa mig som undersköterska idag." Vid förhandlingar hånlog de och sa: "Du kan ju alltid söka nytt jobb som undersköterska." Jag grät öppet under dessa möten, men det gjorde ingen skillnad.

Som om inte detta var nog började de göra avdrag på min lön för påstådda skulder som jag inte var ansvarig för. Vid ett tillfälle, precis innan jul 2022, tog de hela min lön utan förvarning. Jag lämnades utan en krona över julhelgen – en period då jag också fyllde 50 år. Min chef kommenterade hånfullt efteråt: "Hoppas du fick en bra födelsedag ändå."

Jag hade också mina två söner att ta hand om, och detta gjorde situationen ännu mer hjärtskärande. Arbetsköparen agerade som om lagen inte gällde dem – de ignorerade kvittningslagen², kontaktade inte Kronofogden och försökte istället driva in skulderna själva genom hot och kravbrev.

BLEV MEDLEM I LS AV SAC

Kommunal svek mig gång på gång. I stället för att stå på min sida, verkade de arbeta i samförstånd med arbetsköparen. När jag konfronterade dem om att de hade gjort upp bakom min rygg, förnekade de allt. Deras svek lämnade mig utan stöd när jag behövde det som mest.

Efter detta valde jag att lämna Kommunal och gå med i syndikalistiska Mellannorrlands lokala samorganisation (LS). Skillnaden var som natt och dag. Här möttes jag av kamratskap och delaktighet. Syndikalisterna har stått vid min sida i förhandlingar och gett mig styrkan att fortsätta kämpa, trots motgångarna.

¹ HR är förkortning för human resources. Avdelning på arbetsplatser som har personalansvar. Vilka ansvarsområden som en HR-avdelning har kan dock variera mellan olika arbetsplatser. Det är vanligt att HR-personal är stöd till chefer i frågor som rör personal på en arbetsplats.

² Kvittningslagen heter egentligen "lagen om arbetsgivarens kvittningsrätt" och talar om vad som gäller om en arbetsköpare av misstag har betalat ut för mycket i lön. Enligt lagen har arbetsköparen inte rätt att utan vidare dra av det på arbetarens nästa löneutbetalning.

KAMPEN FORTSÄTTER

Idag är jag fortfarande i kamp för att få tillbaka mitt jobb som undersköterska. Arbetsköparen har vägrat möta oss halvvägs i förhandlingarna, och trakasserier fortsätter. Men jag vägrar ge upp.

Den här kampen handlar inte bara om mig. Det handlar om att ingen ska behöva gå igenom det jag har gått igenom – att ingen ska känna sig övergiven av dem som ska stå på deras sida.

VARFÖR JAG DELAR MIN HISTORIA

Min berättelse är en påminnelse om att maktmissbruk och svek fortfarande är verklighet på många arbetsplatser. Jag delar den för att visa att vi kan stå emot, även när det känns omöjligt. Med rätt stöd och solidaritet är det möjligt att kämpa för rättvisa.

Jag vet att kampen inte är över, men jag är besluten att fortsätta tills rättvisa skipas – för mig själv, för mina kollegor och för alla andra som har blivit svikna.

Anonym medlem i Mellannorrlands LS
Illustrationer: Fanny Hökby

Kvittningslagen säger att arbetsköparen först ska söka arbetarens medgivande. Därefter kan kvittningen ske, antingen med eller utan medgivande från berörd arbetare. Om parterna inte har kommit överens krävs en klar och förfallen fordran.

Grundregeln är att den som har fått fel lön ska betala tillbaka, helst genom att komma överens med arbetsköparen om en avbetalningsplan ifall det handlar om stora belopp. Om arbetaren har förbrukat en felaktig löneutbetalning i god tro kan hen dock slippa betala tillbaka.

Om lönen uppenbart behövs för att försörja familjen kan en del av lönen vara skyddad mot kvittning.

Mellannorrland drar igång projekt för att organisera i olika branscher

– inom bland annat lantarbete, bärplockning, skogsplantering och besöksnäringen finns risk för exploatering

Med syfte att fackföreningen ska fortsätta växa och att fler medlemmar ska engagera sig i organiseringsarbete drar de igång ett sex månader långt projekt. Det är Mellannorrlands lokala samorganisation (LS), tidigare Sundsvalls LS, som har fått ekonomiskt stöd beviljat av centralorganisationen. Här följer projektets bakgrund från deras ansökan om organiseringsstöd.

Mellannorrlands LS har ett av SAC:s största upptagningsområden som sträcker sig över Jämtland, Härjedalen, Västernorrlands län, Medelpad och Ångermanland. Inom detta område har LS 46 medlemmar. Det stora upptagningsområdet gör det svårt att aktivera medlemmar som bor långt ifrån varandra, och de aktiva medlemmarna tenderar att hamna i styrelsen. Medlemmarna är oftast ensamma syndikalister på sina arbetsplatser. Detta innebär att fackliga insatser, förhandlingar och konflikter innebär långa resor och tar mycket tid i anspråk.

Trots detta har Mellannorrlands LS det senaste året haft en svag positiv trend gällande medlemstillväxt och från att vara nära nedläggning har aktivitetsgraden successivt ökat. LS har idag en engagerad styrelse som, med få undantag, håller regelbundna möten cirka en gång i månaden, en aktiv förhandlingskommitté, en registeransvarig som hanterar registret samt två regionala och ett lokalt skyddsombud.

LS har identifierat både organiseringsbehov och organiseringspotential inom branscher såsom lantarbete, bärplockning, skogsplantering och röjning, besöksnäringen, samt el och energi. Inom flera av dessa branscher finns det en betydande risk för exploatering, och många migrantarbetare.

Sedan senaste årsmötet har LS beslutat att påbörja en organiseringsinsats, stötta och nå fler medlemmar samt rekrytera nya. Detta ska ske genom utsedda organisatörer som

håller kontakt med medlemmar och besöker arbetsplatser. På detta sätt skapas en känsla av LS som ett stridbart fack med en stark solidaritet och gemenskap. Med ökad synlighet och fler vunna segrar för medlemmar så är LS övertygade om att satsningen kommer leda till att flera arbetskamrater upptäcker LS av SAC, och att LS kan rekrytera nya medlemmar.

För att möjliggöra detta för organisatörer i LS behövs ekonomisk kompensation. LS söker nu medel för två halvtidstjänster under 6 månaders tid för att kunna fokusera på organiseringsarbetet.

Den 8 december röstade Centralkommittén bifall på Mellannorrlands LS ansökan (Diarienummer 24-214). Syndikalisten kommer att följa projektet. Ett längre reportage kommer framöver.

Stockholm-Gotland distrikts årskonferens 2025

I år hålls konferensen hos **Norrköpings LS, Trädgårdsgatan 16.**
Lördag **22 mars, kl 11.00-16.00**

Varje lokal samorganisation (LS) har möjlighet att skicka ett ombud per varje påbörjat hundratal medlemmar, i tilläggsstadgarna som antogs 2023 anges max fyra ombud. Det betyder fyra ombud för Stockholms LS, två ombud för Uppsala LS samt ett ombud var för övriga LS.

Distriktet bekostar mat för deltagarna under dagen. Eventuell ersättning för förlorad arbetsinkomst får berörda fråga sin egen LS om. Resa för ombuden men för ersättare bekostas av distriktet. Kom ihåg att meddela om ni har speciella preferenser vad gäller mat eller är i behov av barnvakt.

1 mars: Motionsstopp
16 mars: Sista dag att anmäla ombud

Distriktskommittén hälsar er välkomna

Vid årskonferensen 2023 antogs tilläggsstadgar där vi bland annat preciserade samarbetsorganets uppgifter:

- Bistå i bildande och stabiliserande av syndikalistiska organisationer.
- Bidra till att studier och agitation kan bedrivas.
- Utöva informationsverksamhet om SAC och syndikalismen.
- Utöva inre skolnings- och stabiliseringsarbete.
- Stötta och vid behov samordna gemensam verksamhet mellan distriktens LS.

Stockholm-Gotland distrikt består av Enköping-Heby LS, Fruviks LS, Gotlands LS, Linköpings LS, Norrköpings LS, Nyköpings LS, Stockholms LS, Uppsala LS och Västerås LS.

Facklig organisering på ryska

Det får vi från Ivan Semenov genom SAC:s Tiktok-kanal. På Centralkommitténs septembermöte 2024 lade vår generalsekreterare Gabriel fram ett förslag till beslut som grundade sig i ett förslag från Ivan, medlem i Stockholms lokala samorganisation och syndikatet Solidariska byggare.

Ivan Semenov informerar rysktalande i Sverige om arbetsrätt i SAC:s Tiktok-kanal. Foto: Solveig Betnér.

– Jag startade min första Youtube-kanal när jag bodde i Ukraina. Den handlade om att jobba utomlands.

Ivan gjorde många undersökningar om "fejk-jobb". Det handlar om att den som vill ha ett arbete i ett annat land betalar en person som utlovat ett jobberbjudande. Det kan handla om belopp från 1000 upp till 10 000-tals kronor.

– Det är organiserade kriminella grupper som håller på med det, tillägger han.

Ivan har också en privat Tiktok-kanal. Både där och på Youtube berättar han om arbetares rättigheter i Sverige på sitt hemspråk

ryska, men ger också andra upplysningar om Sverige som kan vara bra för att veta, till exempel information om myndigheter.

– Nästan varje dag träffar jag någon som känner igen mig, många rysktalande i Sverige har sett någon video som jag gjort. Det är kul att de uppskattar det jag gör.

Ivan har bott i Sverige sedan 2021 då han fick arbetstillstånd här. Han är plåtslagare, som är ett bristyrke, så det har varit lätt att få jobb. En tid jobbade han både i Estland och Sverige under samma period.

Hur hittade du till SAC?

– Genom min Youtube-kanal kollade jag upp vilket skyddsnät som finns för dem som kommer till Sverige från andra länder. Jag hade inte problem själv, men erfarenhet av byggbranschen.

Vill du bo kvar och arbeta i Sverige?

– Ja. Jag gillar den svenska modellen, eller rättare sagt jag gillade den som den var för kanske 20 år sedan.

Med tanke på de allvarliga arbetsplatsolyckor som har skett i byggbranschen, känner du dig trygg där du jobbar?

– Där jag jobbat tidigare har jag blivit presad att jobba på ett sätt som inte kändes bra. Men där jag jobbar nu känner jag mig trygg.

Vilka frågor får du från besökare på SAC:s Tiktok-kanal?

– En intressant och vanlig fråga är "kan jag bli medlem utan paper"?

Andra frågor handlar om bland annat avtal och utelöven lönn.

– Att inte ha fått ut sin lön på två månader, det händer i stort sett bara migrantarbetare*, berättar Ivan.

Det finns skurkar som har det som affärsmo- dell, att lura arbetare.

– Från början tänker inte migrantarbetare på att det kan hända. I Ukraina är det svårare att lita på hur arbetsmarknaden styrs. Det är lätt att tro att det ska gå bra här för att vi har "den svenska modellen", det gör att det är svårt att förstå varför det är bra att vara med i facket.

*Person som flyttar ifrån sitt hemland, för att arbeta. Det kan vara för att personen blivit lovad ett arbete med en bra lön i det andra landet och tänker att hen ska få in pengar för att sedan resa tillbaka för att ge sin familj en tryggare ekonomi i hemlandet. I Sverige blir många migrantarbetare lurade på lönen.

Varför passar Tiktok för att lära rysktalande om arbetares rättigheter i Sverige?

– Det är korta videoklipp som gäller nu. Många tittar på lunchtid, svarar Ivan.

I början av februari har Tiktok-kanalen 1 470 följare och mer än 7 000 gilla-markeringar.

– Jag håller koll på vilka ämnen som flest besökare tittar på. Blockader är en dem, berättar Ivan.

Exempel på hur medlemmar fått hjälp av facket får också mycket uppmärksamhet. Ett klipp med Emil Boss om anställningsav- tal som Ivan översatt till ryska är populärt, liksom information om semesterersättning.

Nu har SAC ett sex månader långt avtal med Ivan för att sprida kunskap genom Tik- tok.

Vill du fortsätta om du får frågan om förlängning av avtalet?

– Jag tror det, och funderar på hur jag ska utveckla den och föra idén vidare. I ett möte med en spansktalande medlem pratade vi om i fall det är en bra idé med ett Instagram-kon- to på spanska. De bad mig att göra ett manus för de tio mest populära ämnena på kanalen som jag leder.

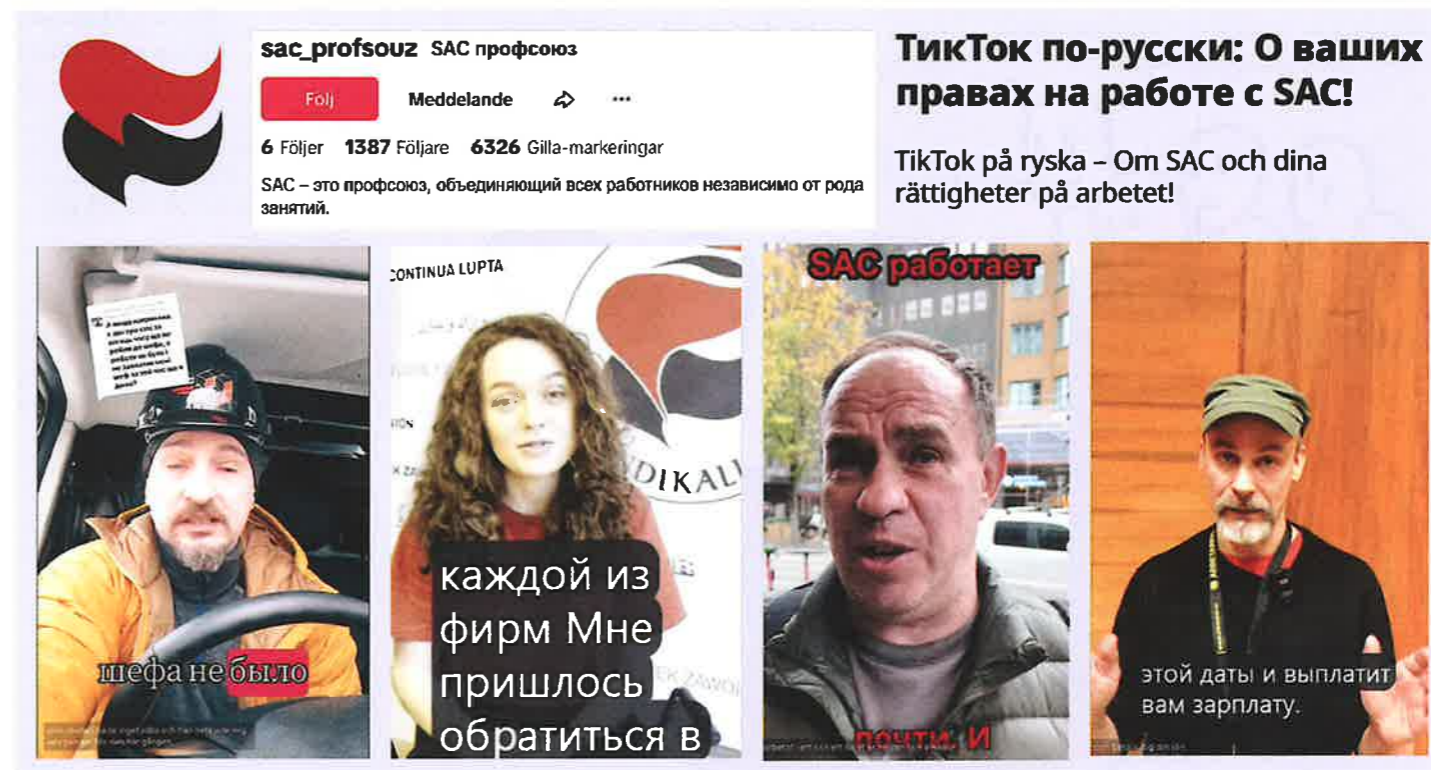
Ivan tror att det krävs mer än en ingång för att facket ska nå fram till arbetare. En del kontaktar facket först när ett problem upp- står.

– Bli medlem nu för att facket behövs i framtiden, det vill jag nå fram med till alla arbetare.

Solveig Betnér
Informationsorganisatör

Ivan blev intervjuad på engelska.

>> Länk till Tiktok-kanalen hittar du på sac.se/tiktok.

Bilder från Tiktok-kanalen. Länk dit hittar du på sac.se/tiktok.

Avtalsrörelsen 2025

Vad händer och vilken roll kan syndikalister spela?

Parter i kollektivavtal har möjlighet att vidta lovliga stridsåtgärder när avtalen upphör. Det är ovanligt att svenska fackförbund beslutar och varslar om stridsåtgärder, men när det händer brukar det vara olika varianter av blockader och ibland strejk. Blockad är att lägga ned vissa moment i arbetsprocessen, exempelvis i form av övertidsblockad, eller att stoppa leveransen av varor och ny arbetskraft till en arbetsplats.

SYNDIKALISTER "SYMPAR"

I dagsläget finns det ingen syndikalistisk fackförening som är part i riksavtal. Inom skogsbruket var en syndikalistisk branschfederation central avtalspart under åren 1956–1993. Men det är historia och i nuläget blir det fackförbunden inom LO, TCO och Saco som eventuellt varslar om stridsåtgärder för krav på nya riksavtal.

För syndikalister är det självklart att gå ut i strejk eller blockad när arbetskamrater i andra fackföreningar gör det. Det blir då din sektion, ditt syndikat eller lokal samorganisation (LS) som beslutar om sympatiåtgärder och skriftligen varslar din arbetsköpare.

Som syndikalist är det inte alltför roligt att "sympa" när andra fackförbund står för dåligt förberedda och dåligt genomförda konflikter. Det är inte roligt att agera statist i någon annans läggmatch, så att säga. Men strejkbryteri är såklart inget alternativ. Alltså "sympar" syndikalister när kollegorna går ut i konflikt.

GUIDE FÖR SYMPATIVARSEL

Beslut om stridsåtgärder tas på medlemmöte eller styrelsemöte i sektionen, syndikatet eller LS. Varje LS har en lokal stridsfond från vilken medlemmar får ersättning när arbetsköparen gör avdrag på lön under konflikt. Har din lokala styrelse inte fått tydliga riktlinjer för hur och när sympativarsel ska läggas, så är ert årsmöte ett bra tillfälle att klubba riktlinjer.

I rollen som facklig samordnare i SAC, skickar jag ut e-post till alla LS med länk till en särskild mapp om avtalsrörelsen 2025. Där kan alla förtroendevalda hitta aktuell information om avtalsrörelsen och exempel på hur sympativarsel kan skrivas. Utskicket görs första veckan i februari. Har din LS mot förmodan inte fått utskicket, kontakta då undertecknad.

NÄR LÖPER AVTALEN UT?

Sitter du i styrelsen för sektion, syndikat eller LS? Ta snarast upp avtalsrörelsen på styrelsemöte om ni inte redan har gjort det. På det statliga Medlingsinstitutets hemsida kan ni se när avtal inom olika områden löper ut. Gå till: www.mi.se/forhandling-avtal.

Den sista mars löper cirka 220 avtal ut, bland annat inom exportindustrin. I april löper drygt 130 avtal ut. Under hösten löper drygt 100 avtal ut, varav två avtal inom statlig sektor omfattar flest anställda.

Även om ett avtal har ett visst slutdatum så innebär det inte automatiskt att ett avtalslöst tillstånd inträder. Det är vanligt att svenska fackförbund och arbetsgivarföreningar förlänger avtalen medan förhandlingar pågår. På så vis utradas fackförbundens möjligheter att använda lovliga stridsåtgärder. Det blir istället förhandlingar under fredsplikt, alltså förhandlingar under förbud mot stridsåtgärder.

Rasmus Hästbacka
Facklig samordnare

E-post: fs@sac.se
Telefonväxel SAC:s sekretariat:
08-522 45 630 (tis-ons kl. 13-15)
Direktnummer: 08-522 45 635
(nås enklast tis-ons)

EXEMPEL PÅ SYMPATIVARSEL

Första veckan i februari 2025 får alla LS av SAC ett e-postutskick med länk till en särskild mapp om avtalsrörelsen. Där kan alla förtroendevalda hitta aktuell information om avtalsrörelsen och exempel på hur sympativarsel kan skrivas.

VIDEOMÖTE OM AVTALS RÖRELSEN 2025

Söndag 9 mars, kl. 13-15
Förtroendevalda i alla sektioner, syndikat och LS välkomnas till frågestund och diskussion med SAC:s rättskommitté.
Är du förtroendevald, gå du till webbadressen:
meet.sac.se/avtalsrorelse2025
Hoppa gärna in 10 minuter före start.

RIKSAVTAL

Rikstäckande kollektivavtal om löner och anställningsvillkor för en bransch eller ett yrke. Kallas också centrala avtal och förbundsavtal.

Ett exempel på riksavtal inom statlig sektor är "Villkorsavtal mellan Arbetsgivarverket och LO-förbundet SEKO". Avtalet finns på Arbetsgivarverkets webbplats:
www.arbetsgivarverket.se

Ett exempel på riksavtal inom kommunal och regional sektor är "Allmänna bestämmelser 24", finns hos Sveriges kommuner och regioner: skr.se

Ett exempel inom privat sektor är "Teknikavtalet IF Metall" som finns på LO-förbundet IF Metalls webb:
www.ifmetall.se

Tips från juristerna

Notera nya nummer på arbetsmiljöföreskrifter!

Alla arbetsköpare har ett arbetsmiljöansvar enligt arbetsmiljölagen (klubbad av riksdagen) och arbetsmiljöförordningen (antagen av regeringen). Men de konkreta kraven för en god arbetsmiljö finns framförallt i föreskrifter från Arbetsmiljöverket, så kallade AFS:er.

Varje AFS är försedd med ett årtal, ett nummer och en titel, exempelvis AFS 2023:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete – Grundläggande bestämmelser för dig med arbetsmiljöansvar.

Numreringen av samtliga AFS:er har nyligen uppdaterats. De nya numren trädde i kraft den 1 januari 2025. Exempelvis ingår numera AFS 2015:4 Organisatorisk och social arbetsmiljö i föreskriften AFS 2023:2 Om planering och organisering av arbetsmiljöarbete.

Antalet AFS:er har också minskat från 67 till 15. Det har skett genom förkortning och sammanslagning av föreskrifter. Motiveringen har varit att förenkla regelverket, men tyvärr innebär nedbantade föreskrifter mindre konkreta och specifika föreskrifter.

På Arbetsmiljöverkets hemsida (www.av.se) finns en smidig funktion – en paragrafnyckel – för att hoppa från gamla AFS-paragrafer till nya eller vice versa. Vi uppmuntrar alla syndikalistiska skyddsombud att besöka hemsidan och bekanta sig med de nya föreskrifterna.

**Rasmus Hästbacka, Alice Blomdahl,
Frederick Batzler & John Nordmark**
SAC:s rättskommitté

Bli skyddsombud! Blankett för medlemmar

För att underlätta valet av skyddsombud har SAC tagit fram en blankett. Skyddsombud måste anmälas till arbetsköparen för att räknas som skyddsombud med fullständiga rättigheter.

Gå in på syndikalistensac.se/bli-skyddsombud. Där finns länk till blanketten.

Enligt kapitel 6 i arbetsmiljölagen (AML) kan du som är medlem i en lokal samorganisation (LS) av SAC bli skyddsombud på fyra olika sätt:

1. Bli utsedd till lokalt skyddsombud av din fackförening (LS, syndikat eller driftsektion) som har kollektivavtal med arbetsköparen.
2. Bli vald till lokalt skyddsombud av dina arbetskamrater (personalgruppen) direkt.
3. Bli utsedd till regionalt skyddsombud av din fackförening (LS eller syndikat) för ett arbetsställe där du inte är anställd.
4. Bli utsedd till lokalt skyddsombud av en annan fackförening som har kollektivavtal med din arbetsköpare.

SAC:s blankett kan endast användas i de tre första fallen. Om du blir utsedd av en annan fackförening är det istället de som gör anmälan till arbetsköparen.

FRÅGELÅDAN

Har jag fått fast jobb och har jag rätt till skriftligt anställningsavtal?

Om det är oklart vilken form av anställning du har, eller om du och arbetsköparen är oeniga om det, så har du fast jobb (eller som det egentligen heter på juristspråk: tillsvidareanställning). Fortsätter arbetsköparen hävda att du är anställd på begränsad tid, så är det arbetsköparen som måste bevisa att det var tydligt att anställningen var tidsbegränsad innan du tackade ja till jobbet.

Det framgår av paragraf 4 i lagen om anställningsskydd (LAS) att utgångspunkten i en anställning är att den gäller tills vidare. Om du har en sådan tillsvidareanställning krävs sakliga skäl för att arbetsköparen ska få säga upp dig (paragraf 7 i LAS).

Begreppet sakliga skäl i lagen började gälla den 1 oktober 2022. Sakliga skäl är antingen arbetsbrist eller personliga skäl. Personliga skäl som kan ligga till grund för uppsägning är allvariga brott mot anställningsavtalet.

LAS tillåter följande tidsbegränsade anställningar: provanställning, vikariat, visstidsanställning och säsongsanställning (se paragraferna 5-6). Många kollektivavtal tillåter även andra typer av tidsbegränsade anställningar. Ett exempel är otrygga behovsanställningar som kan avslutas med kort varsel när

arbetsköparen vill det. Det finns också speciallagar som tillåter tidsbegränsade anställningar för vissa yrken, exempelvis doktorandanställningar på universitet.

Utgångspunkten i LAS är också att du är anställd på heltid om inte något annat har avtalats (se paragraf 4 a).

Du har rätt till skriftlig information om din anställning. Det kan vara i form av ett anställningsavtal som du undertecknar innan du börjar jobba, men det kan också vara ett anställningsbevis som du får efter att du har ingått ett muntligt avtal med arbetsköparen.

Arbetsköparen ska ge skriftlig information om alla villkor som är av väsentlig betydelse för anställningsavtalet. Det framgår av paragraf 6 c i LAS. Bland annat ska du få information om vilket kollektivavtal du omfattas av. Information om kollektivavtal ska lämnas senast 1 månad efter påbörjat jobb.

Se lagtexten på lagen.nu/1982:80

Rasmus Hästbacka
Facklig samordnare

Har du också en fråga till SAC:s fackliga samordnare?
fs@sac.se
08-522 45 635
(nås enklast tis-ons)

GÖTEBORGS LS ./ SKORPION
TRANS AB

Domslut eller förlikning väntar

Bolaget driver lastbilstransporter. Den rumänska ägaren har som affärsidé att blåsa rumänska förare på lön. Två medlemmar i Göteborgs LS fick sparken efter att de börjat hävda sina rättigheter. Göteborgs LS stämde arbetsköparen via SAC:s fackliga samordnare Rasmus Hästbacka som yrkade på utbetalning av inestående lön och skadestånd.

Målet delades upp mellan Arbetsdomstolen (AD) och Göteborgs tingsrätt. Muntlig förberedelse hölls i AD den 22 oktober och i tingsrätten den 31 oktober. Drivande i muntlig förberedelse var Rasmus Hästbacka och lokal förhandlare i Göteborgs LS Alexander Westerberg. Därefter överlät Rasmus processföringen till ombud Frederick Batzler. Huvudförhandling hölls i tingsrätten 27 januari och dom kommer att meddelas den 22 februari 2025. Huvudförhandling hålls i AD den 8 april om inte förlikning nås innan dess.

HALLÅ SKYDDSOMBUD!

Bättre arbetsmiljöutbildning i Stockholm 7-9 maj 2025

Är du skyddsombud och vill lära dig mer om systematiskt arbetsmiljöarbete? Undrar du hur du kan få med dina kollegor för att förbättra er arbetsmiljö? Eller är du på väg att bli vald till skyddsombud?

Kom då på SAC:s BAM-utbildning. Med arbetsmiljöfrågor som utgångspunkt kan du få med dig kollegorna i organiseringen. Vi ger dig en god grund att stå på.

Om du är skyddsombud har du rätt till betald ledighet för att delta på utbildningen. Din arbetsköpare betalar även utbildningsavgiften på 7 900 kr, vilket täcker kost, logi, resa och utbildningsmaterial.

Om du inte är skyddsombud men ändå vill gå kursen, hör av dig!

Mejla till info@sac.se för anmälan eller frågor. Eller ring 08-522 456 06.

Sista datum för anmälan är den 13 april.

Medlemmar som är eller vill bli skyddsombud kan anmäla sig!

Illustration: Iso Lindh

Stadsvandring i Stockholm

Byggnadskooperativens historia

En lördag i augusti samlades ett tjugotal deltagare för att studera de sju fastigheter som uppfördes av byggnadskooperativet Husbygge UPA på 1930-talet. Syndikalistiska kamratföreningen arrangerade denna exkursion i Stockholms när-förorter.

Fem fastigheter återfinns i ett sammanhållet kvarter i hörnet Gröndalsvägen/Lustigkullavägen i Stockholm. Därutöver finns ytterligare två fristående hus, ett på Lustigkullavägen 6 och ett på Maskinistgatan 7. Husen utgör fina exempel på tidens funktionalistiska stil.

I Gröndal liksom för övriga byggnadskooperativa projekt handlade det delvis om att praktisera idéer om självförvaltning, men framförallt om att neutralisera 1930-talets höga arbetslöshet. Och de LO-anslutna förbunden kunde med viss framgång tvinga bort medlemmar i SAC:s lokala samorganisationer (LS) från byggnadsbranschen. Klämda mellan sköldarna bildade syndikalister runt om i landet byggnadskooperativ för att undvika arbetslöshet och nöd och samtidigt försöka bli herrar på arbetsplatserna.

I Stockholmsområdet bildade LS-medlemmar ett halvduzin byggnadskooperativ. Ett av de första och mer livaktiga var Kooperativa Byggnadsföreningen Husbygge UPA som bildades 1932. Den första paragrafen i stadgarna slog fast att "Företräde till medlemskap (...) äga medlemmar tillhörande SAC". Det främsta syftet var att skapa arbetstillfällen genom att i egen regi bygga hus från grunden. Husen skulle sedan säljas och nya byggen skulle ta vid.

Husbygge UPA:s första projekt i Gröndal drog igång 1933. Grundplåten vilade på 200 kronor som varje föreningsmedlem gick in med, som bland annat finansierade 2000 kronor i handpenning på tomtköp. En fängslande detalj är att den nyutträdde finansministern Ernst Wigforss blev intresserad. Till skillnad från de flesta av sina partikamrater

hyste han starka sympatier för gillesocialismen² och även för syndikalismen. Wigforss förmedlade kontakt med Göteborgs Handelsbank som lånade ut pengar så att föreningen kunde driva projektet i hamn.

LO-förbunden i byggnadssektorn agerade däremot med stor aggressivitet mot kooperativen. Läget blev inte bättre då LO-anslutna arbetare tog anställning i de syndikalistiska företagen och att de hakade på med att bilda egna kooperativ efter syndikalistisk förlaga. Fyra kooperativ startades av LO-medlemmar, som snabbt nedkämpades. De kooperativen sattes i blockad efter mer eller mindre

sanningsenliga beskyllningar om lönedumpning, undermålig kvalitet och det allomfattande kodordet "oordnade förhållanden".

När det gäller Husbygge UPA tycks verksamheten ha varit allt annat än oordnad. De löner som betalades ut låg i vissa fall över vad som angavs i LO:s kollektivavtal. Trots detta blev även Husbygge UPA satta i blockad, varför det blev svårt att få tag på yrkesfolk och även svårigheter att köpa in byggnadsmaterial.

LO:s pressombudsman Valter Åman skickade i mars 1935 ut en bannbulla från Norra Bantorget, där det inte huttlades om att den

syndikalistiska rörelsen skulle reformisterna "likvidera" på sikt. Men först skulle de "likvidera dessa företag" som syndikalisterna startat. Med den till intet förpliktigande brasklappen: "... om de medföra allmänna svårigheter för alla arbetare inom facket".

Det LO sa sig bekämpa var "en okontrollerad kooperativ verksamhet". Men det råder inga tvivel om att Åman (och LO) betraktade självorganisering som en styggelse. Möjligen kunde producentkooperation "ha framtiden för sig under starkt centraliserade och ekonomiskt betryggande former". Men det fanns andra förmenta hot som de ville komma åt. LO:s kassör Johan-Olov Johansson var inte buskablyg med vilka han avsåg år 1935:

"Jag tror inte det är så mycket bankerna, som ekonomisera företagen. Deras förläggareverksamhet är begränsad. Det är Groschinsky och andra dylika judar som härvidlag är framme."

I april 1935 tröttnade medlemmarna i Husbygge UPA på LO-blockaderna. Blockadlappar som de rivit ner återanvändes som troféer och blev uppsatta på en inglasad anslagstavla.

Den nya fastighetsägaren har nyligen låtit måla portuppgångarna innanför entréerna på Maskinistgatan i syndikalisternas färger. Foto: Amalthea Frantz

1 UPA är en äldre juridisk term för "utan personlig ansvarighet". En bolagsform som använts av ekonomiska föreningar, för att tydliggöra att medlemmarna inte är personligt ansvariga för en förenings skulder vid en konkurs. Utöver Husbygge var ytterligare fyra av LS-kooperativen i UPA-form: Sannadal (som Rudolf Feinberg var kassör i), Tellus, Östan och Vesta (Stockholms Kooperativa Byggnadsgille). Tre av de reformistiska kooperativen var också UPA.

2 Gillesocialism är en närmast bortglömd idéströmning, som under 1910-talet lanserades som en syntes av statssocialism och frihetlig socialism. Och som ett praktiskt exempel på industriell demokrati. Arbetarens första chefredaktör Frans Severin var i vissa avseenden en mer konsekvent förespråkare än Ernst Wigforss (finansminister i Sverige som såg till att Husbygge UPA fick låna pengar).

Hörnet Gröndalsvägen/Lustigkullavägen i Stockholm. Foto: Tobias Hübinette

I källorna kan vi ana ytterligare antisemitiska föreställningar. Flera funktionärer var fixerade vid Rudolf Feinberg³ som var styrelseledamot i Stockholms LS och kassör i Kooperativa Byggnadsföreningen Sannadal UPA. Feinberg tycks ha fungerat som kontaktperson med Clas Groschinsky och andra byggmästare med kapital. Särskilt LO:s kassör Johansson luftade konspirationsteorier.

Även inom SAC blev debatten delvis färgad av LO:s hätska angrepp. Flera framstående medlemmar menade att byggnadskooperativen fungerade som arbetsköpare. De ansåg att kooperativ var ett hinder på vägen till ett frihetligt socialistiskt samhälle. Stockholms LS tillsatte en kontrollkommitté som publicerade ett utlåtande strax före kongressen 1935. Kommittén ställde sig principiellt bakom verksamheten – med förbehållet att LS var skyldiga att vid behov påverka inriktningen för att hävda "organisationens principer, idéer och intressen".

Medlemmarna i Husbygge UPA var ståndaktiga och alla fastigheter blev till sist färdigställda, det sista huset blev klart 1936. Den ursprungliga planen att sälja dem vidare blev inte av. Istället kom kooperativet under många år att förbli ägare och förvaltare av husen i Gröndal.

Detta medförde att många syndikalister bosatte sig i husen. Lägenheter förmedlades till flera tyska flyktingar genom SAC:s flyktinghjälp. Annemarie Götze som kom att gifta sig med Stig Dagerman var tillsammans med sin mamma Elly en period inneboende hos organisatören Einar Strähle och hans fru Lilly. Den rumänske flyktingen Michel Stangser bodde kvar fram till sin död på 1980-talet.

I slutet av 1960-talet övergick fastigheterna i Gröndal i SAC:s ägo. Organisationen sålde dem vidare till kommanditbolaget Trigonal 1972 för drygt två miljoner kronor. Enligt köpekontraktet hade SAC dock förtur på hälften av de lägenheter som förmedlades en bit in på 1980-talet. Idag är lägenheterna främst bostadsrätter men i vissa fall fortfarande hyresrätter ägda av Familjebostäder.

Vi passade även på att få lite insikter om byggmästaren Olle Engkvists gärning i stadsdelen. Under en period var han bosatt på gården Charlottendal, som ligger i direkt anslutning till de fastigheter Husbygge UPA uppförde.

³ Rudolf Feinberg var en av initiativtagarna till veckotidningen Trots Allt hösten 1939. Tidningen är förknippad främst med Ture Nerman, men kom i början att finansieras med generösa krediter hos SAC:s bolag Tryckeri AB Federativ. Feinberg och Ragnar Johansson (Federativs förlagschef) kom att ingå i styrelsen för den andelsförening som bildades i början av 1940.

"Folkhemmets byggmästare" som Engkvist ofta kallas var i början av sin karriär inspirerad av gillesocialismen. Efter en studieresa till Storbritannien höll han 1922 ett föredrag i Gävle om dessa idéer och de praktiska resultaten. Engkvist blev avtackad av cirka 200 mötesdeltagare, med "livliga applåder" som det står att läsa i Arbetarens mötesreferat.

Mötet beslöt enhälligt att starta Gävle Byggnadsgille. En interimstyrelse tillsattes med bland annat den kände syndikalisten Martin Höglund och Engkvists pappa Olof August som kassör. Byggnadsgillet vann ett anbud på ett större projekt – Ostkustbanans stationsbyggnader mellan Gävle och Iggesund. Det var ett projekt på nära en miljon kronor. Inget litet belopp år 1922.

Olle Engkvist blev tillfrågad om han ville leda arbetet med stationsbyggnaderna. Brevledes svarade Engkvist att det ville han gärna, om byggnadsgillet kunde lova honom en inkomst av 100 kronor i veckan! Vilket de accepterade.

Tyvännär var bankerna inte beredda att låna ut pengar, så byggnadsgillet blev tvunget att avstå från detta omfattande byggnadsprojekt. Annars hade stationsbyggnaderna blivit starten på Engkvists framgångsrika karriär. Gillet lyckades dock komma igång med mindre kostnadskrävande projekt.

Byggnadsgillen startades på flera orter under 1920-talet. Ofta med syndikalister som initiativtagare. Magnus Jerlström har skrivit en läsvärd uppsats om det troligen första byggnadsgillet: Örebro Kooperativa Byggnadsförening – som förmedlade sina erfarenheter till kollegorna i Gävle när de startade sitt byggnadsgille.

1930-talets byggnadskooperativ knöt an till dessa initiativ, men hade som det tycks mer materiella drivkrafter.

**Kristian Falk
Enköping-Heby LS**

LITTERATURLISTA

Magnus Jerlström: *Sveriges första byggnadsgille - Örebro kooperativa byggnadsförening 1920-1931*. B-uppsats i historia ht 1993 vid Högskolan i Örebro

G A Kronheffer: "Kooperativa byggnadsföreningar", i *"Att vara med och dela och bestämma": Arbetskooperativ produktion - idéer och erfarenheter* (Federativs 1981)

Per Lindblom i shorts och rutig skjorta guidade besökarna. Foto: Amalthea Frantz.

Christer Lundh: "Gillesocialism. Mellan syndikalism och socialdemokrati", i *Ett sekel av syndikalism - Sveriges Arbetares Centralorganisation 1910-2010* (Federativs 2012)

Frans Severin: "Gillesocialismens idéinnehåll", i textsamlingen *Sabotage* (Federativs 2006)

Böcker om syndikalism

Ger hopp om en ljusare framtid

En ny bok om Syndikalism kom ut 2024, skriven av Rasmus Hästbacka och utgiven av SAC och Federativs förlag. I recensionen av boken som finns på sida 20 beskrivs den som en upplysande bok som besvarar frågor om vad syndikalism är idag. Innan du kommer dit får du också erfara vad H:son Holmberg skrev om syndikalism i samband med bildandet av SAC 1910. Ytterligare men liknande lärdomar finns i Syndikalism av John Andersson från 1936. Böckerna finns tillgängliga i SAC:s bibliotek. Kaj Landberg och Catharina Bergman recenserar tre böcker om Syndikalism.

Syndikalismen – dess väsen, teori och taktik

Gustav H:son Holmberg
Ungsocialistiska partiets förlag (1910)

I upptakten inför SAC:s bildade 1910 gavs publicisten och skribenten Gustav H:son Holmberg i uppdrag att skriva en bok som pedagogiskt redogör för en svensk publik vad syndikalismen egentligen är.

Syndikalism var inte alls okänt för den svenska fack- och arbetarrörelsen, tvärtom hade det under senare tid debatterats flitigt huruvida den från Frankrike spirande rörelsen hade några förtjänster och om den skulle vara lämplig för svenska förhållanden. En rad kritiska artiklar hade författats från socialdemokratiskt håll medan Ungsocialisterna¹ var positiva. Debatten handlade länge om taktiken inom den existerande rörelsen, det var först efter nederlaget med storstrejken 1909², då många var besvikna på LO-ledningen, som planerna på en utbrytning tog fart.

För en nutida läsare ter sig nog Holmbergs bok svåräst. Den består till stora delar av genomgångar av det aktuella läget för Europas arbetarrörelser och refererar dagspolitiska händelser. Men det finns också inslag som klart och tydligt förklarar vad själva kärnan är.

Syndikalismen är i första hand en rörelse, i andra hand en ideologi, slår Holmberg fast. Syndikalismen är den praktiska lärdomen av årtionden av kamp. Det är en renodlad proletärrörelse, utan politiskt engagemang i parlament eller regeringar. Rörelsen är dock icke-

1 Ungsocialisterna bildades 1897 som Svenska Socialistiska Ungdomsförbundet och var Sveriges Socialdemokratiske Arbetarepartis (SAP) ungdomsförbund. Kom att kallas för Ungsocialisterna och var en anarkistisk och socialistisk organisation som lämnade moderpartiet 1908. Fortsättningsvis drev de sin politiska agenda genom nystartade Ungsocialistiska partiet men också genom SAC. Tidningen *Brand* gavs till en början ut av Ungsocialisterna.

2 Storstrejken 1909 är den största konflikten mellan arbetare och arbetsköpare i svensk historia som startade i samband med lågkonjunktrens lönesänkningar, då även massor av arbetare blev "lockoutade". Strejken involverade arbetare i de flesta branscher och pågick i drygt tre månader. När strejken var slut hade arbetarna inte fått igenom ett enda av de krav som ställts. Besvikelsen bland arbetare över hur LO hanterat och avslutat konflikten föranledde bildandet av en mer radikal fackföreningsrörelse, nämligen bildandet av SAC Syndikalisterna 1910.

"Syndikalisterna vill istället revolutionera samhället och tar den internationella solidariteten och antimilitarismen på största allvar."

parlamentarisk, inte antiparlamentarisk – om och i så fall på vilket parti arbetarna röstar är lika mycket privatsak som ens religionstillhörighet. Att kräva politisk lojalitet leder bara till splittring.

Från Marxismen hämtas en del inspiration, inte minst formuleringen från Kommunistiska manifestet om att arbetarnas frigörelse måste vara deras egna verk, men de vänder sig samtidigt emot inslagen av frälsningslära och påstådda "historiska lagar" läran innehåller. Det medvetna och organiserade handlandet är av största vikt, vi kan inte sitta och vänta på att historien ska göra revolution åt oss.

Även om den politiska styrningen av facken kritiserar så drar syndikalisterna en tydlig skiljelinje mot vad Holmberg benämner "trade-unionism". Det rör sig om de "opolitiska" fack i främst England och USA som inte har några ambitioner att förändra samhället alls, utöver små förbättringar för de egna medlemmarna. Syndikalisterna vill istället revolutionera samhället och tar den internationella solidariteten och antimilitarismen på största allvar.

I historieskrivningen om socialismens utveckling finns hos Holmberg en intressant egenhet. Han ger nämligen den svenske utopisten Nils Herman Quiding stort utrymme. Quiding skrev i början av 1870-talet under pseudonymen Nils Nilsson Arbetskarl verket Slutlikvid med Sveriges lag som förespråkade ett enat men decentraliserat Europa där privategendomen och äktenskapet var upphävt. Quiding betraktades redan 1910 som en avlägsen anekdot och är idag närmast uttraderad från arbetarrörelsens historia, men för Gustav H:son Holmberg var han en stor förebild och nämns igenom hela boken som en svensk föregångare till syndikalismen med samma auktoritet som Bakunin³ och andra internationella kändisar.

En rubrik som nog får en nutida läsare att höja rejält på ögonbrynen är "Syndikalismens antidemokratism." Holmberg menar med demokrati framförallt den parlamentariska verksamheten som syndikalisterna inte ägnar sig åt. Men det finns också en kritik mot det stela i representativt demokratiska organisationer där massan, menar Holmberg, är slö och konservativ medan minoriteten är "rask i handling och djärv i beslut." Majoriteten vill förhindra minoritetens krav och förhindrar framstegen. I syndikalismen är det tvärtom, där "utgår initiativet, väckelsen från de medvetna, rebellerna, les révoltés."

Det är samtidigt en huvudpoäng att de aktiva minoriteterna kämpar för alla arbetare, de passiva medlemmarna så väl som de oorganiserade. Denna aktiva minoritet är att föredra framför en vald styrelseminoritet som alltid utvecklas till en despoti⁴, enligt Holmberg.

Men hur detta var tänkt att funka i praktiken är högst oklart. Anmärkningsvärt är också hur senare typiskt syndikalistiska lovord om direktdemokrati eller att de som berörs av ett beslut ska vara med om att fatta det lyser med sin frånvaro.

Syndikalismen är även titeln på John Anderssons bok från 1936. På de 26 år som skiljer böckerna har mycket hänt. SAC hade nu

3 Michail Bakunin (1814-1876). Organisatör, författare och revolutionär aktivist från Ryssland som var en av anarkismens förgrundsgestalter. Reste runt och leddes in i 1848-1849 års revolutionära rörelser i bland annat Frankrike och Tyskland. Skrev bland annat *Gud och staten* och *Centralism eller självförvaltning?* som översatts till svenska genom Federativs förlag.

4 Despoti betyder ungefär envælde, en person eller grupp som själv vill ha makten.

Syndikalismen – teori, mål, historia, taktik och organisationsformer

John Andersson
Federativs Förlag (1936)

35 494 medlemmar fördelade på 726 lokala samorganisationer (LS) och gav ut två dagstidningar. Ute i vida världen hade ett världskrig kommit och gått, Sovjetunionen bildats, Hitler tagit makten i Tyskland och Spanska inbördeskriget just brutit ut. Hemma i Sverige hade det demokratiska genombrottet kommit och Socialdemokraterna hade sedan några år regeringsmakten.

I Anderssons historiedel finns långa utläggningar om konflikterna med den kommunistiska fackförenings-internationalen och ingående beskrivningar om socialismens utveckling, framförallt i Frankrike. Nils Herman Quiding lyser däremot med sin frånvaro. Mycket i de båda böckerna är annars lika även om beto-

"En hel del utrymme ges faktiskt åt vad som bör göras under och strax efter revolutionen och vad en revolution skulle kunna innebära."

ningen skiljer sig åt. En del kritik riktas mot LO men den socialdemokratiske regeringen och dess begynnande välfärdssamhälle nämns knappt alls, annat än att staten kritiserar på principiella grunder.

Båda böckerna andas hopp om en ljus framtid. Holmberg riktade sig specifikt till landets arbetarungdom då syndikalismen var den nya rörelsen med framtiden för sig. Andersson kan istället peka på den konkreta organisationens uppbyggnad och hur dess olika instanser – LS, syndikat, federationer och departement – redan idag utgör stommen till det framtida samhället. En hel del utrymme ges faktiskt åt vad som bör göras under och strax efter revolutionen och vad en revolution skulle kunna innebära.

Det imponerande organisationsbygget utgör en stark kontrast till Holmbergs mer anarkistiska "antidemokratism" med aktiva minoriteter. Det bör kännas till att när SAC bildades 1910 var det enbart en sammanslutning av LS medan de separata branschorganisationerna tillkom senare. Andersson vill förekomma kritik mot att detta skulle få organisationen att likna LO genom att betona att LS alltid är grunden och att "decentralisation i motsats till centralisation" är en av SAC:s hörnstenar. Reformistfackens struktur fostrar arbetarna till ett trångsynt skråtänkande, att som SAC organisera alla arbetare i samma organisation skapar istället verklig solidaritet.

Kaj Landberg
Malmö LS

Böcker om syndikalism

Upplysande bok som besvarar frågor om vad syndikalism är idag

Vad vill syndikalismen? En ideologisk grundskiss
Rasmus Hästbacka
SAC och Federativs förlag
(2024)

Vad vill syndikalismen?

En ideologisk grundskiss

Rasmus Hästbacka

Rasmus Hästbacka, som har uppdraget att vara SAC:s fackliga samordnare, har utifrån SAC:s kursmaterial, kongressprotokoll samt artiklar i *Syndikalisten* och *Arbetaren* sökt efter kärnan i syndikalismens idéer, med betoning på de idéer som är relevanta idag. Resultatet är sammanställt i boken *Vad vill syndikalismen?*

Rasmus har författat en informativ bok om syndikalismens grundläggande idéer och hur vi praktiskt kan tillämpa dem. Boken avslutas med förslag på hur en studiecirkel om boken kan läggas upp. Utifrån olika frågor om syndikalism (såsom "Vad är syndikalism?", "Varför är SAC en feministisk fackförening?", "Är SAC en anarkistklubb eller en marxistklubb?") fångar författaren de flesta funderingar som vi kan tänkas ha om den fackförening vi anslutit oss till samt den ideologi som fått oss att välja just SAC.

Frågorna som vägleder texten är 59 till antalet och de är indelade i fyra delar som rör lokal organisering, klassorganisationens idé, medlemsvärning samt ekonomisk demokrati och federalism. Upplägget med frågor som inleder varje avsnitt är sympatiskt eftersom det är frågor som läsaren kanske ställt sig. Svaren som Rasmus kommer med är också klargörande, ibland tankeväckande; svaret på frågan "Är SAC en vänsterorganisation?"

är till exempel (kortfattat) "nej", med en längre förklaring om varför inte. Fråga-svar-upplägget möjliggör också att vi kan gå till boken för att ge svar till nyfikna icke-syndikalister.

Bokprojektet *Vad vill syndikalismen?* är ett bra initiativ att försöka skapa en gemensam grund för alla som vill verka i syndikalistisk anda. Bokens existens gör att det finns idéer att förhålla sig till och också utveckla. Texten är förhållandevis lättläst – även om en del avancerat språkbruk föreligger – och den tydliga indelningen mellan olika frågor förstärker läsvänligheten.

Boken finns också på engelska med titeln *Swedish syndicalism: An outline of its ideology and practice*, i översättning av Tobias Hübinette och Nicklas Hållén.

Catharina Bergman
Umeå LS

Queer-klassiker om kamp, våld och rätten att få vara de vi är

Stone butch blues
Leslie Feinberg
Dockhaveri förlag (2024)

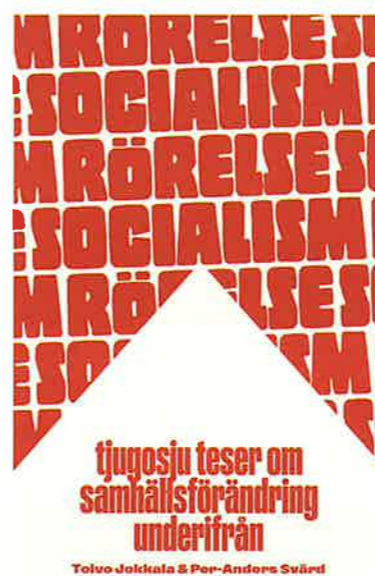
Leslie Feinbergs *Stone butch blues* har blivit en queer-klassiker sedan den kom ut första gången 1993. Romanen handlar om Jess, som växer upp i staden Buffalo i norra USA under 1950- och 60-talen. Jess utsätts som ung för våld för att hen inte passar in i omgivningens föreställning om hur en flicka ska se ut och vara. När heller inte föräldrarna visar förståelse för att Jess vill utforska maskulina könsuttryck rymmer hen hemifrån. Det visar sig att det finns fler som Jess i staden – lesbiska personer som identifierar sig som "butchar". Genom dem lär sig Jess mycket om sig själv, om gemenskap och om kärlek.

Feinbergs roman skildrar en del riktigt mörka händelser. Ett flertal av dem står poliser för, vilka misshandlar, våldtar och trakasserar Jess och hennes vänner. Berättelsen sträcker sig över flera år och det är inget lätt liv Jess har. Men hen kompromissar inte med vem hen är och står upp för sin och sina vänners rätt att vara sig själva.

Stone butch blues berör olika former av förtryck, exempelvis rasismen mot afroamerikaner. Romanen är också en berättelse om att vara arbetarklass. Jess börjar som tonåring arbeta som daglönare i Buffalos fabriker och engagerar sig fackligt eftersom hen också i egenskap av arbetare måste slåss för sina rättigheter.

Författaren beskriver vissa scener på ett rationellt sätt, vilket visserligen speglar karaktären Jess orubblighet, men det gör också att jag tappar engagemanget för vad som händer i dessa avsnitt. I övrigt bjuder romanen på en händelserik och viktig berättelse om både ett personligt öde och om de kamper för lika rättigheter, som utspelade sig under 1900-talets andra hälft i USA. Översättarens och formgivarens efterord vittnar om att den svenska utgåvan av *Stone butch blues* tillkommit genom en kollektiv process. Slutresultatet är en snygg bok med väl genomarbetad svensk text.

Catharina Bergman

Rörelsesocialism – tjugosju teser om samhällsförändring underifrån
Toivo Jokkala & Per-Anders Svärd
Verbal förlag (2024)

Engagerat om hur rörelsesocialism kan förändra samhället

Författarna till boken *Rörelsesocialism* inleder med att definiera de för boken viktigaste termerna. Med "rörelse" menar de sociala rörelser där människor gemensamt verkar för att förändra samhället. Med "socialism" avser de bland annat en politisk åskådning som vill att vi ska frigöra oss från förtryck och klassdominans. "Rörelse" och "socialism" är företeelser som är beroende av varandra och förstärker varandra, skriver de. Socialismen stagnerar utan rörelser och rörelser behöver socialism för att lösa svårigheter.

Journalisten Toivo Jokkala har varit chefredaktör på *Arbetaren* och Per-Anders Svärd är, förutom högskolelektor i statsvetenskap, skribent i samma tidning. Deras bok undersöker varför kollektiv organisering behövs och hur vi

tillsammans kan förändra samhället. De tjugosju teserna som författarna driver handlar om rörelsernas vikt, bland annat i relation till politiker och fackpampar när det kommer till att åstadkomma verklig förändring. Teserna handlar också om hur vi kan organisera oss och vad som underlättar framgångsrikt rörelsearbete. Till exempel behövs medier utan kapitalistiska intressen, menar författarna. Det är lätt att dras med i det engagemang de förmedlar genom texten. En bra sak jag tar med mig från boken är det tydliga och övertygande sätt de beskriver kapitalismen och de kommer dessutom med några för mig nya perspektiv på varför kapitalismen är dålig.

Catharina Bergman

Nyskriven musikal om kvinnors arbete under krigstiden

Scenkonstkollektivet Septemberteatern är aktuell med den nyskrivna föreställningen *Fru Lojal – En musikal om Göteborgskvinnor i beredskap*, som har premiär på Stora Teatern i Göteborg den 7-9 mars.

Från vänster: Elvira Lindberg, Louise Thörner, Tina Glenvik, Linda Lättman & Johanna Lovis Håkansson. Foto: Fredrik Aremyr.

Teatergruppen drivs som ideell förening och bildades 2016. Både Elvira Lindberg och Louise Thörner, som jag träffar, har varit med sedan 2018, då de satte upp föreställningen *Big Sister*.

Louise: Den handlade om historiska kvinnor, kan man säga.

Elvira: Målet i nästan alla föreställningar vi skrivit, har varit att synliggöra kvinnans perspektiv i olika situationer.

Louise: I de två senaste projekten, *Musikalen om Frigga* och *Fru Lojal*, som vi jobbar med nu, har kvinnohistoria legat i fokus.

Musikalen om Frigga hade premiär på Stora Teatern under 2022. Berättelsen kretsar kring Frigga Carlberg och den kvinnliga rösträttsrörelsen i Göteborg under tidigt 1900-tal.

Louise: Budskapet har varit att lyfta kvinnohistoria, synliggöra. Vi har hämtat inspiration och material från en antologi om kvinnohistorien i Göteborg som heter *Att ge upp har inte övervägts*, av Göteborgskvinnor i rörelser/r med redaktör Lisbeth Stenberg.

TVÄTTMASKINEN & KVINNIG FRIGÖRELSE

Elvira: Arbetsnamnet för *Fru Lojal* var först Beredskapskvinnor. Mikaela Alburg, som jag skrivit manus ihop med, fick idén efter att hon läst den där boken, *Att ge upp har inte övervägts*. Där berättas bland annat om beredskapskvinnorna men även om kampen för

kommunal tvättstuga och just när Skepparegatan i Masthugget fick en tvättmaskin, som vi har med i musikalen.

FRU LOJAL – EN MUSIKAL OM GÖTEBORGSKVINNOR I BEREDSKAP

Manus: Mikaela Alburg & Elvira Lindberg
Regi: Gunilla Gärdfeldt & Tina Glenvik
Kompositör: Louise Thörner
Arrangemang: Cecilia Johansson Ekenheim
Koreografi: Linda Lättman
Härdesign: Emilia Ryndal
Produktion: Johanna Lovis Håkansson, Linus Edgren, Ida-Maria Brunt, Louise Thörner, Mikaela Alburg, Elvira Lindberg, Linda Lättman & Louise Thörner

Louise: Det är två stora teman vi berättar om – dels om kriget och beredskapsarbetet, alltså hur det kopplas till framför allt kvinnlig arbetskraft, och sen är det tvätten, som är ett jättestort tema genom hela berättelsen. Det hänger ihop, för tvätten var det hushållsarbete som krävde mest tid, det tog jättelång tid. De allra flesta använde sig av väldigt förlegade, gamla metoder och det här var kvinnornas jobb. Om det tar två heldagar att tvätta – då räknar jag inte med torktiden – samtidigt som allt annat ska göras, och passa barn, då finns det ingen tid kvar för att gå ut i arbetslivet. Beredskapstiden, att kvinnorna

fick visa att "Vi kan också göra de här arbetsuppgifterna!" – för det fanns inte tilltro till det innan – i kombination med att kvinnorna frigjordes mer från hemmet – det hade ju att göra med teknologisk utveckling men också med att fackföreningar och andra kämpade till sig att det skulle finnas kommunala tvättstugor som vi alla kan ta del av. Inte bara rika och fabriker, utan vanligt folk ska också ha rätt till tvättmaskiner – det förändrade våra möjligheter att kunna ta plats i arbetslivet idag.

Elvira: Tvättmaskinen var verkligen revolutionerande. Innan kunde det ta två veckor för en tvätt, från första till sista steg. Om det var vinter frös tvätten, då fick tvätten hängas upp på vinden. Där var det ju kallt och fuktigt.

Louise: Just tvättmaskinen och förändringen i hur vi tvättar är en av de grejerna som har haft störst inverkan på den kvinnliga frigörelsen.

KVNNOR SOM RESERVARBETSKRAFT

En annan bok som inspirerat projektet är *Kvinnorna som byggde välfärden*, av Britt-Marie Mattsson. Där förekommer propagandafiguren Fru Lojal, som givit namn åt föreställningen.

Louise: Hon var kanske inte nödvändigtvis så känd som vi vill få det att verka...

Elvira: ...men vi gick igång på att använda henne.

Louise: Det är en journalfilm som visades på bio, före den riktiga filmen, och uppmuntrade kvinnor att gå in och beredskapsarbete. Den här Fru Lojal ställde upp, även om arbetet kanske inte blev lika bra, ungefär.

Elvira: "Reservarbetskraft" kallades det. Sen visade det ju sig att det var ganska bra att ha kvinnor i arbetslivet, att kvinnor kan utföra arbeten på ett väldigt gott sätt.

Louise: Men det fanns ju hela tiden en idé om att "de får tas in så länge" och sen förväntades de gå tillbaka till hemmet.

Elvira: Många kvinnor fick sparken när kriget var slut. Och absolut, för vissa var det säkert en lättnad att kunna gå tillbaka till hemmet, men för många hade det ju blivit en öppning till en helt ny värld.

Louise: Det var ju definitivt en propagandamaskin som satte igång, för att kvinnorna skulle gå tillbaka till hemmet och männen skulle få jobb. Det fanns väl också en oro att kvinnor skulle gå in och jobba billigare än vad männen gjorde.

Elvira: Det är lätt att tänka att de var dumma som tänkte så, på 40-50-talen, men det var ju så samhället såg ut – det var uppbyggt på att männen arbetade och kvinnorna tog hand om hemmet. Sådana saker som förskolor och fritidshem och skolgång högre upp i åldrarna fanns ju inte. Hur går det ihop då, om inte någon är hemma?

"Svaret, när vi tittar tillbaka på de här historiska kvinnorna som åstadkommit förändring, är ju att gå samman och organisera sig."

Louise: Sen när hemarbetet underlättades med utveckling av teknologiska verktyg så förändrade ju det situationen. Vi får titta oss runt på hur vi har det idag, uppskatta det som är bra och ifrågasätta det vi vill ändra på. Svaret, när vi tittar tillbaka på de här historiska kvinnorna som åstadkommit förändring, är ju att gå samman och organisera sig.

VILL FÖRÄNDRA BRANSCHEN

Elvira: En stor drivkraft för Septemberteatern är att vara motpol till branschen, hur musikalbranschen ser ut, som är väldigt driven av att man ska ta sig in på institutionsteatrar och att det är de stora, kända namnen som styr.

Louise: Det är så pass dyrt att genomföra den här sortens projekt, så för att vara säker på att det kommer tillräckligt med publik sätts någon som vunnit *Idol* in i en musikalroll, istället för en utbildad musikalartist.

Elvira: Anledningen till att vi skriver och komponerar ny dramatik är för att själva få chansen att utföra det. Det är en jättestor drivkraft för hela gruppen. De flesta produktioner som sätts upp på stora teatrar idag har merparten manliga huvudroller men branschen ser ut så att de flesta musikalartister är kvinnor. Det blir ju skevt. Så vi vill skapa verk där merparten kvinnor är huvudroller. Vi hoppas ju kunna påverka branschen med vår dramatik.

Louise: Precis, att nå ut med våra budskap, för vi vill ju säga någonting. Vi har en feministisk ingång, allihopa. Så vi skriver sådant som vi själva vill spela, för att vi känner en avsaknad av det här perspektivet.

IDEELLT ARBETE SOM DRIVS AV LUST

Jag frågar hur de tror att arbetet påverkas av att det är ideellt.

Louise: Det påverkar jättemycket så klart. Nackdelen är att vi måste jobba med andra grejer för att försörja oss och det minskar ju tiden vi har att lägga på det ideella. Fördelen är ju att alla som är med är drivna av passion och lust, så det blir en väldigt speciell stämning i gruppen – alla har valt att vara här på sin fritid, vi väljer att lägga tid på det här, istället för något annat som vi tycker är kul eller värdefullt i våra liv. Då går vi också in med den motivationen eller energin som det innebär.

Elvira: Ibland har projekten tagit nästan motsvarande en heltidstjänst, men så behöver vi lönearbeta vissa dagar...

Louise: ... det blir att vi jobbar väldigt mycket.

Jag undrar om de har några tankar om det – risken att bränna ut sig på ideellt arbete – hur de gör för att förhindra och hantera det. Det är ju något som...

Louise: ...är problematiskt, ja. Absolut. Vi söker fortfarande svaret på den frågan.

Elvira: Det är en balansgång – hitta någon slags balans mellan arbetsliv, lustdrivna projekt och privatliv, och prioritera vad som är viktigast i olika sammanhang.

Louise: Alternativet är ju att sänka ambitionsnivån och det är en utmaning. Det korta svaret är väl att vara flera och samarbeta, hjälpas åt.

Elvira: Vi är sex stycken medlemmar i styrelsen. Alla är inte med i varje projekt, det är de som har lust. Eftersom vi arbetar ideellt drivs det ju av lust, det är viktigaste. Vi är allihopa utbildade inom teater, musikal och musik på något sätt, men vad vi har gemensamt är också att vi är pedagoger hela högen. Några av oss är musiklektorer och några av oss är teaterpedagoger, så det genomsyrar vårt arbete. Vi jobbar på ett pedagogiskt sätt i att vi arbetar utifrån gruppen och vi jobbar på ett sätt där gruppen är i fokus, även om det inte är uttalat.

Louise: Det är det som är så fint med att göra något ihop – när vi väl står där med en färdig produkt och har jobbat skithårt, då är det värt allt, då är det bara fantastiskt att vi har lyckats, tillsammans.

Mira Cederwall Victorin
Göteborgs LS

SYNDIKALISTEN FEBRUARI 2025 23

Redo för stora beslut

Inspirerande. Kul. Viktigt. Nödvändigt. Värdefullt. Nyttigt. Skitbra. Guld. Fantastiskt. Det var några ord som användes av deltagare i kongressupptakten för att beskriva hur helgen varit. Att diskutera testmotioner ska möjliggöra en kongress med genomtänkta och välförankrade beslut i november. Det var tanken bakom mötet i Västerås en helg i början av februari.

13 lokala samorganisationer (LS) har representanter på plats. Nära 40 medlemmar deltar. Kongressutskottet har lagt upp dagarna i olika diskussionsblock där flera testmotioner kan ingå för att de berör liknande frågor. Generalsekreteraren Gabriel Kuhn hälsar alla välkomna innan han presenterar det första samtalsämnet "migrantorganisering" som Pelle Sunvisson från Stockholms LS föredrar: – Hur kan vi lyckas med migrantorganisering och hur kan SAC hjälpa till med det? Svaret på den frågan kan finnas i testmotionen som Pelle författat. Punkt a handlar om ge möjlighet för andra LS att ha betald praktik hos Stockholms LS. Pelle menar att den typen av förhandling som berör migrantarbetare skiljer sig från den övriga arbetsmarknaden. – Det kan underlätta att komma till Stockholms LS och lära sig, säger han. Övriga punkter i testmotionen berör bland

annat förhandlarträffar, arbete i LS genom arvodering, agitationsturné och lokala undersökningar om förutsättningar för organisering.

Tim Persson, SAC:s kassör, kommenterar: – Hur genomförs det här ekonomiskt på ett bra sätt så att vi får ut något av pengarna. Går det kanske att ha ett stipendiesystem? Han vill också konstatera det tråkiga: – Det är mycket vi vill att pengarna ska räcka till och de räcker inte till allt.

Fler deltagare ställer sig på talarlistan. Det kommer fram mycket positiv återkoppling kring praktikplatser. Andra förslag och tankar som dyker upp är till exempel att även andra LS kan ha praktikplatser hos varandra och att en konferens kring migrantorganisering skulle kunna anordnas. Pelle berättar hur migrantorganiseringen ser ut i Stockholms LS: – Vi är aktiva och gör det vi kan. På ett medlemsmöte går det att få hjälp för att det finns

andra där som varit i samma situation. Det går inte att bara ha klientverksamhet, men vi ska inte vara rädda för det. Från början vet vi inte vilka som blir aktiva, som de som är här med mig idag, Ivan, Mikhail och Tymofii. Det måste finnas utrymme för att växa i en organisation.

SALTA FÖR ATT SÄTTA DIT SKURKARNA

Block 2 handlar om arbetsplatsorganisering. Ett förslag om ett projekt för att salta* som arbetare i problematiska företag har Mikhailin från Stockholms LS lämnat in.

– Målet är att samla in detaljer och så starka bevis som möjligt hos arbetsköpare som lurar arbetare på lön och fuskar, berättar han. Embla Hallberg från Gävle LS är positiv till testmotionen.

– Det är ett bra förslag som kommer ur praktisk erfarenhet. Men jag efterfrågar utbildning, hur det går till att salta bra.

Hon tillägger att alla LS kanske inte har aktuella arbetsplatser där förslaget är applicerbart. Andra kommentarer och frågor berör bland annat risktagande och ekonomi. Mikhail knyter ihop diskussionen och berättar att han redan har ett byggföretag i åtanke som skulle kunna saltas.

HANDBOKEN PASSAR INTE ALLA

Ninjan Sassarinis-McGowan från Uppsala LS och Centralkommittén presenterar ett förslag om strategisk arbetsplatsorganisering. Där yrkar hon och Gabriel att varje LS identifierar tre arbetsplatser och en bransch i deras upptagningsområde där det ska göras en välplanerad och uthållig satsning på organisering under den kommande kongressperioden. Och att medlemmar från dessa arbetsplatser är med och tar fram en skraddarsydd plan för behoven på just den arbetsplatsen eller branschen gällande organisering. Ninjan menar att det är stor skillnad mellan våra arbetsplatser och därför funkar inte samma metod för att organisera inom alla yrken. Hon ger exempel på en arbetare på ett universitet som kunde delta i en strejk utan att arbetsköparen märkte det.

– Det skulle inte jag som undersköterska på en akutmottagningsavdelning kunna göra. Vår studieorganisatör har fått intrycket att det inte händer så mycket på arbetsplatserna efter utbildningen han håller utifrån "Organisatörens handbok".

– Oftast ser förutsättningarna olika ut så vi behöver fler taktiker, säger Per Feiff.

Några deltagare berömmar förslaget och vissa kritiserar att det innebär "styrning uppifrån".

Tim förklarar att sekretariatet är en samlande punkt, som fångar upp erfarenheter från olika LS och försöker anpassa behoven utifrån det.

– Vill ni inte ha det ska ni avskaffa sekretariatet.

– Jag tror på mer direktiv från SAC då slipper vi i LS sitta och tänka ut vad vi ska göra. Vi kan ta en projektplan och bli aktiva i det, säger Andreas Michael Jantvik, Malmö LS.

Ninjan vill informera ytterligare kring testmotionen:

– Det ska ses som konstruktiv kritik till ett redan pågående organiseringsprojekt. Mycket resurser har gått åt till "En väg framåt" som inte var ett kongressbeslut (...) Jag tror inte att det har gett så mycket. Det här ett ändringsförslag till det.

DIGITALA KONTOR & SAMORGANISATIONER

Efter lördagens lunch startar blocket som handlar om nya organisationsformer och innehåller tre testmotioner. Gabriel Kuhn

Ninjan Sassarinis-McGowan från Uppsala LS och Centralkommittén.

– Vi kan inte ha det som det är nu, att folk inte får tag på sin LS. Jag vill inte att vi ska utvecklas till att främst finnas i storstäder, jag vill att vi ska finnas i hela Sverige. Det kanske är värt att pröva. Sen måste det finnas utvecklingsmöjlighet till att bilda vanliga LS i de vita fläckarna.

Skulle det kunna vara så att en blir medlem i SAC, och sedan i LS, eller direkt i ett syndikat? Olika frågor väcks i diskussionen.

För att LS ska kunna ge varandra stöd och hjälp på ett smidigare sätt har Ivan Semenov ett förslag om ett "onlinekontor för att stödja fackföreningsmedlemmar i avlägsna regioner".

– Då skulle vi kunna nå ut till folk som vi inte når ut till annars, menar han.

Syndikatet Solidariska byggare, som Ivan är med i skulle till exempel kunna stötta med tolkhjälp men också förhandlingsvana med byggskurkar.

Pelle Sunvissons testmotion för nationella syndikat har också koppling till resurser som inte alla LS har. Han vill att stadgarna ska förändras så att en arbetare kan bli medlem i valfritt syndikat i hela vår organisation, att det inte ska vara beroende av vilken LS hen är med i.

ARBETARKOOPERATIV

Måns Gruäng, Trestads LS, anser att SAC bör utreda möjligheten att starta arbetarkooperativ. Han inleder block 5:

– Jag är ute efter solidariska arbetsplatser, som vi borde ha överallt i hela samhället. Jag tror att SAC kan hjälpa till med att starta

Embla Hallberg från Gävle LS i talarstolen.

* Att arbeta någonstans för att öka det fackliga inflytandet och/eller sätta dit arbetsköpare som inte följer arbetsrättsliga riktlinjer.

Ivan Semenov, Mikhail Ilin och Tymofii Telesnytskyi från Stockholms LS.

sådana. Det kan vara AB, arbetarkooperativ eller något slags projekt för att visa hur vi kan ha syndikalistiska arbetsplatser. En del farhågor dyker upp:
 - Om ett kooperativ blir tvungna att anställa blir kooperativet arbetsköpare. Det ska försöka undvikas, anser Rasmus Hästbacka, SAC:s fackliga samordnare.
 Det kommer att behövas träning i demokrati och självförvaltning menar han. Stockholms byggsyndikat har redan börjat tänka i de här banorna.
 - I Solidariska byggare finns det planer som gått ganska långt. Årsmötet har gett styrelsen i uppdrag att undersöka möjligheten att bilda arbetarkooperativ. De är trötta på att oavsett vilket jobb de hittar så är det skit, berättar Pelle Sunvisson.
 Han tycker att det behövs tydliga instruktioner för hur vi startar kooperativ, som motverkar det Rasmus säger.

- Det skulle vara en unik chans för Solidariska byggare, att skriva kollektivavtal som är helt inriktade på kooperativ. Då kan vi ha förstahandsavtal, tillägger Pelle som ser kooperativ som en stor möjlighet som kan växa och spridas bland fler byggarbetare, inte bara migrantarbetare.
 Måns avslutar:
 - Det känns meningslöst att lägga pengar till ett privat företag när vi istället skulle kunna ge pengar till en LS eller SAC och göra något vettigt.

BANTA NER BYRÅKRATIN

- Det är otillgängligt och en tröskel för folk att vi har en så stor mängd dokument varav flera är intetsägande. De flesta har inte läst dem och kommer inte göra det. SAC kan göra massa bra saker utan vi läser dem, säger Ninian som tillsammans med Gabriel lämnat in testmotionen om att banta ner byråkratien.

De förklarar att de skapat förslaget för att det är något som behöver diskuteras. Det föreslås att CK utser en arbetsgrupp som lägger fram förslag till kongressbeslut utifrån målsättningar som handlar om att gå igenom SAC:s principiella dokument. De vill att dokumenten ska rensas och aktualiseras. Ett häfte med fyra centrala dokument; principförklaringen, stadgarna, CK:s arbetsordning och en uppdragsbeskrivning av funktionärs-tjänsterna anses vara tillräckligt. Till stor del handlar kommentarer från övriga deltagare om arkivering, att vi måste bevara alla dokument som inte är aktuella.

FASTIGHETER OCH KULTURARV

Tre testmotioner kretsar kring SAC:s bolag** och tidningen *Arbetaren*. Återigen är avsändarna Ninian och Gabriel som bland annat yrkar för att ett arbetsutskott ska undersöka andra egendomsförhållanden och förvaltningsformer av SAC:s nu ägda fastigheter samt en eventuell försäljning av Sveavägen.
 - Sälja en sådan fastighet, det låter ju helt galet (...) Att tjäna pengar är bra för då kan vi bygga framtiden, tycker Axel Olsson från Gävle LS.
 Joe Hill-Gården som SAC äger finns också med i förslaget om att undersöka bolagen, där föreslås det att en långsiktig plan skapas och det nämns att gården kostar mycket pengar.

** SAC:s bolag är Federativs förlagshus AB (FFAB) och *Arbetaren* tidnings AB (ATAB). FFAB ger ut böcker samt äger och förvaltar fastigheterna Sveavägen 98 i Stockholm och Joe Hill-gården i Gävle. SAC:s sekretariat hyr kontorsplats av FFAB på Sveavägen. ATAB ger ut tidningen *Arbetaren*.

Kassören informerar om att utgifterna ligger på 150-250 000 kronor per år för Joe Hill-Gårdens underhåll. Intäkter kommer in från Gävle LS lokalhyra. Embla som är en av dem som håller till där anser att Joe Hill Gården är värd så mycket mer.
 - Det är kulturarv. Fuck kapital!
 Embla med flera tycker att alla LS som vill ha en lokal ska få det om vi ska fortsätta vara fastighetsägare.
 - Varför inte betala till SAC istället? Om vi äger fastigheter så kan vi skydda LS från kapitalistiska härljningar, säger Andreas.
 Arbetarens marknadsförare Håkan Gustafsson har frågat redaktion vad de anser om att bli ett arbetarkooperativ, vilket också föreslås i Ninian och Gabriels testmotion. Håkan berättar att arbetarna är skeptiska, att det skulle försvåra finansieringen om det skulle bli ett kooperativ idag.
 - Vi kan ju fråga oss varför SAC ska äga en tidning? Många fack har sålt sin tidning och det har varit jättedåligt för dem, tillägger han. Från Wil Geier i Uppsala LS kommer förslaget att en kandidat till Arbetarens chefredaktör ska röstas fram av de anställda på Arbetaren inför varje kongress och när tjänsten av någon anledning står tom mellan kongresserna. Mötesdeltagarna är endast positiva.
 Amalthea Frantz som är Arbetarens chefredaktör får frågan vad redaktionen tycker om förslaget.
 - Grundidén är bra, men jag vet inte vad de andra på redaktionen tycker. Vi som är medlemmar vill att kopplingen till SAC ska finnas (...) Det ska vara SAC:s tidning utåtriktad och då måste organisationen ha inflytande.

Amalthea har även ett inlägg i debatten om SAC-huset i Stockholm.
 - Vi kanske borde göra något annat på Sveavägen, ett nytt "folkets hus" som vi leder.

INGEN GENERALSEKRETERARE

Ett förslag om vilka funktionärer som ska finnas i SAC:s sekretariat står Ninian bakom. Hon anser att funktionärsuppdragen idag inte är sammansatta enligt organisationens behov. Det förelås att vi ska fortsätta att ha en IT-organisatör, och informationsorganisatören ska till större del arbeta med utåtriktad kommunikation via bland annat sociala medier. Två funktionärer som ger arbetsrättslig rådgivning och stöd i förhandling önskas. Studieorganisatören och kassören föreslås vara kvar i stort sett oförändrade och en administratör skulle kunna tillsättas. Flera deltagare uttrycker att generalsekretären (GS) bör vara kvar.
 - Jag har inte sett Gabriel i media så mycket som jag önskar. Det är för att han har så

Kongressen är SAC:s högst beslutande organ och äger rum vart fjärde år.

Syftet med kongressen är att bestämma SAC:s lång- och kortsiktiga verksamhet, frågor som rör alla LS.

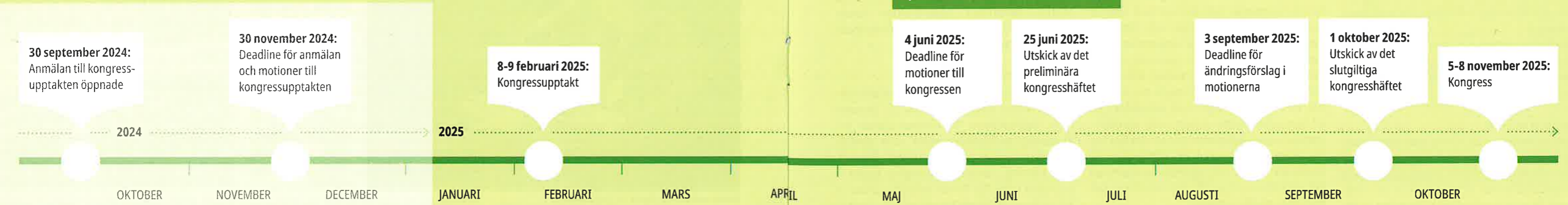
Det är LS som har rösträtt på SAC:s kongress.

Frågor om kongressen kan mejlas till kongress@sac.se

Kongressutskottet består av:

- Ninian Sassarinis-McGowan (CK, Uppsala LS)
- Per Feiff (SO, Göteborgs LS)
- Måns Gruäng (Trestads LS)
- Alice Blomdahl (CK, Göteborgs LS)
- Tim Perssom (Kassör, Göteborgs LS)
- Gabriel Kuhn (GS, Fruviks LS)

Tidslinje Kongress 2025

Liten motionsskrivarskola finns i Syndikalisten 4/2024

Vira Mäki

Uppsala LS
Studerar till undersköterska

Varför är du här?

– För att träffa andra och diskutera. Det har varit spännande att ta diskussionerna i verkligheten i stället för i ett forum på nätet.

Vad har varit mest intressant under kongressupptakten?

– Fokuset på arbetsplatsorganisering. Det är så växer och blir värda vårt namn, att ha kämpande medlemmar på arbetsplatserna. Jag tycker också att frågan om *Arbetarens* redaktionsinflytande är viktig.

mycket annat att göra som administrativa uppgifter. Jag har försökt att lägga in det i kompetenser. Det är inte viktigt vad vi kallar uppdragen och procenten jag lagt till, förklarar Ninian som föreslagit att alla funktionärer ska jobba 80 procent av heltid.

En del röster om att alla borde få heltid kommer fram. Tim upplyser om att vi kan behöva höja medlemsavgifterna för att ha råd med många funktionärer.

– Vi behöver komma fram till en kompromiss där den höjs nu när det är en platt avgift till SAC och vi behöver inflationsjustera vid varje kongress.

Tim förklarar att om vi ökar medlemsantalet tillräckligt så funkar det med funktionärs-tjänsterna. Lönekostnader den största utgiften för SAC.

SOCIALA MEDIER

”Om vi vill nå ut till breda samhällskretsar, särskilt yngre generationer, samt vara del av den offentliga debatten måste vi prioritera sociala medier mer än vad vi gör nu. Vi måste också få ut mer information på andra språk

än svenska med tanke på både våra befintliga och potentiella icke-svensktalande medlemmar.” Det uttrycker Gabriel och Ninian i ett förslag.

Håkan har erfarenheter från Arbetaren som han vill dela med sig av:

– Oavsett om vi lägger pengar eller tid på inlägg så är det inte säkert att algoritmen tillåter att Arbetaren syns ändå.

Facebook, Instagram och X har blivit sämre och TikTok bättre enligt Håkan som anser att vi måste börja kontrollera vår egen data.

– Det är jätteviktigt. I nyhetsbrev har vi kontroll. Vi kanske inte når Facebook-användare alls om 10 år, tillägger han.

Pelle tycker att vi ska utgå ifrån vad vi faktiskt gör.

– Om vi har bra och spännande aktivitet så kostar det inget att lägga upp det, att springa efter sociala mediernas logik det tror inte jag på. Om vi inte syns alls men har massa bra aktivitet så är det mycket mer värt!

Torunn Folkesson från Gotlands LS tror att vi kan utbilda genom sociala medier.

– När jag pratar med folk i allmänhet i mitt liv så vet de inte vad en syndikalist är, en del vet inte vad socialism är. Sådan information kanske kan väcka medvetenhet.

VÄRVA MEDLEMMAR

Söndagen inleds av valberedningen. Sebastian Karlsson berättar att de vill ha kontakt med alla LS och hart redan planerat in några besök. Att få kandidater till Centralkommittén (CK) är oerhört viktigt och de önskar att få nomineringar så att det täcker stora delar av landet.

– Ta med det här till era LS och be folk fundera ett extravarv om centrala uppdrag kan vara något för dem, fyller Anna Fröding i.

När de två valberedarna är klara börjar vi med dagens första block som fokuserar på en testmotion om värvning, agitation och mobilisering. Återigen från Gabriel och Ninian. De yrkar för att CK utser en central agitationskommitté som stöttar lokal agitation, koordinerar kampanjer och aktioner runt strejker samt sociala proteströrelser och offentliga konflikter som berör SAC:s verksamhet. Gabriel ger Teslastrejkens som exempel, att det kan göras en aktivistisk protest kring den.

Förslaget har också ett yrkande om en central värvningskommitté med målsättningen att fördubbla medlemskapet under den kommande kongressperioden och att det ska finnas en värvningsfond på 100 000 kronor för ändamålet, samt att centralorganisationen gör specifika insatser för att mobilisera den befintliga medlemsbasen.

Marie Abbet från Göteborgs LS tycker att vi ska utforska olika spår för att värva medlemmar.

– Är det en central grej vi ska ha från SAC? Borde det vara mer lokalt förankrat? Jag kommer från en stor LS och vi kanske inte har så stort behov som andra LS. Det måste vara förberett lokalt om det kommer många nya medlemmar.

Marie menar att LS måste kunna utbilda och ge medlemskapet kvalitet, inte bara värva. Anna tycker att motionen är bra:

– Den är konkret och genomförbar (...). Den säger vad vi ska göra och inte vad utfallet blir. Satsning på migrantorganisering kan mycket väl ingå i det här som motionen innebär.

Gabriel avslutar blocket med en sammanfattning av vad förslaget skulle kunna innebära; fler medlemmar ger mer pengar till SAC och fler som kan söka förtroendeuppdrag. Det finns också en styrka i att representera fler arbetare.

NYA STADGARNAS ETT MISSTAG

”Idag är stadgarna så allmänna och kortfattade att de inte längre ger tydliga besked”, anser Cim Héloïse Sävel och Jesper Johansson som vill att en arbetsgrupp ska bildas för att revidera stadgarna och komma med ett förslag till kongressen. Jesper Johansson förklarar att stadgarna ska vara som en manual.

– Det ska vara svart på vitt vad som gäller, förklarar han. Författarna till förslaget anser att stadgar är ett regelverk mer än ett agitations- eller informationsdokument och att ett regelverk får lov att vara komplicerat och specifikt.

– Om det ska arbetas fram ett nytt förslag så tror jag att det är bra att hitta en ”sweet spot” mellan de gamla långgrandiga och de nya urvattnade stadgarna, tycker Rasmus.

Det råder i stort sett konsensus om att stadgarna ska revideras och förhoppningsvis bildas en arbetsgrupp i frågan. Deltagarna är också i stort sett överens om att skiljedomsinstitutet bör återinföras. Den som ansåg sig orättvist behandlad i organisationen kunde vända sig dit för att få sin sak prövad inom organisationen.

TRYGGHET FÖR TRANSPERSONER

Det avslutande blocket berör principförklaringen. Abby Hillbom, Uppsala LS, presenterar testmotionen ”könsöverskridande inkludering i principförklaringen”, som innebär att ”könsidentitet och könsuttryck” läggs till i en mening i principförklaringens punkt 8 som idag lyder: Ett jämlikt samhälle förutsätter att även de sociala hierarkier som baseras

på kön, etnicitet, religion, sexualitet och funktionsvariation avskaffas.

– Genom att uttryckligen specificera vill vi säkerställa att SAC internt och externt arbetar för att säkerställa trygghet för transpersoner, säger Abby som menar att det inte är tillräckligt att det står bara kön. Det bör uttryckas tydligt var vi står på grund av transfobin som finns i samhället.

Alla som uttrycker något om förslaget är positiva. Några tycker att det kan uttryckas bättre och flera deltagare vill att vi ska arbeta mer med transinkludering. Rozerin Bergman är medförfattare till testmotionen och kommenterar:

– Jag ser det som ett första steg i rätt riktning (...). Det ska inte bara synas utåt. Vi måste arbeta med det!

NY PRINCIPFÖRKLARING

Ninian och Gabriels sista testmotion handlar också om principförklaringen. De vill att den nuvarande principförklaringen skrivs om och har bifogat en lätt justerad version av den principförklaringen som antogs vid kongressen 2009. Det finns många åsikter i frågan, bland annat om språket. Till exempel så kan det vara svåräst för vissa som har funktionsvariationer eller svenska som andraspråk.

– Begrepp kan definieras! De behöver inte tas bort, anser Vira Mäki från Uppsala LS.

Gabriel avslutar snacket om hur våra principer ska förklaras:

– Det är vår organisation och vi ska säga vad vi står för. Jag hoppades på en bra diskussion och det blev det.

Solveig Betnér Informationsorganisatör

Läs SAC:s principförklaring på sac.se/principforklaring.

Torunn Folkesson

Gotlands LS
Arbetar som medicinsk sekreterare

Varför är du här?

– Jag har aldrig varit på någon central grej i SAC. Jag tänkte att det kan vara kul och intressant. Vi försöker göra en kraftanstängning i Gotlands LS för att komma igång, då tänkte vi att det här kan vara motiverande.

Vad tycker du om kongressupptakten?

– Det är inspirerande. Kamplusten växer. Jag tror att det leder till bra och intressanta diskussioner i min LS.

TESTMOTIONER (TM) SOM LÅG TILL GRUND FÖR DISKUSSIONERNA, UPPDELADE I BLOCK

MIGRANTORGANISERING

TM 1 Migrantorganisering – Pelle Sunvisson

ARBETSPLATSORGANISERING

TM 2 Att salta för SAC – Mikhail Ilin
TM 3 Strategisk arbetsplatsorganisering – Gabriel Kuhn och Ninian Sassarinis-McGowan

SOCIALA MEDIER & FLERSPRÅKIGHET

TM 4 Satsning på sociala medier och flerspråkighet – Gabriel Kuhn och Ninian Sassarinis-McGowan

NYA ORGANISATIONSFORMER

TM 5 Möjliggör en digital samorganisation – Gabriel Kuhn
TM 6 Organisation av ett onlinekontor för att stödja fackföreningsmedlemmar i avlägsna regioner – Ivan Semjonov
TM 7 Nationella syndikat – Pelle Sunvisson

ARBETARKOOPERATIV

TM 8 SAC bör utreda möjligheten att starta arbetarkooperativ – Måns Gruäng
TM 9 Arbetarkooperativ i fokus – Gabriel Kuhn

STYRDOKUMENT OCH BYRÅKRATI

TM 10 Banta ner byråkratin – Gabriel Kuhn och Ninian Sassarinis-McGowan

UNDERSÖKA BOLAGEN

TM 11 Undersöka bolagen – Gabriel Kuhn och Ninian Sassarinis-McGowan
TM 12 SAC:s bolag och Arbetaren – Wil Geier för Uppsala LS
TM 13 Arbetaren som medlemsförmån – Tim Persson och Leif Jöran Olsson

SEKRETARIATET

TM 14 Ändringar i SAC:s sekretariat och funktionärsuppdragen – Ninian Sassarinis-McGowan

VÄRVNING/MOBILISERING/AGITATION

TM 15 Värkning, agitation och mobilisering – Gabriel Kuhn och Ninian Sassarinis-McGowan

STADGARNAS

TM 16 Förslag till stadgerevision – Cim Héloïse Sävel och Jesper Johansson
TM 17 Återinför skiljedomsinstitutet – Västerås LS
TM 18 Förslag till nya stadgar för distriktsverksamhet – Enköping-Heby LS

PRINCIPFÖRKLARINGEN

TM 19 Skriva om principförklaringen – Gabriel Kuhn och Ninian Sassarinis-McGowan
TM 20 Könsöverskridande inkludering i principförklaringen – Rozerin Bergman & Abby Hillbom

Kontakta din LS om du vill läsa testmotionerna!

Sök ett förtroendeuppdrag!

Att ta ett centralt uppdrag i SAC är lärorikt och kul, men också ett viktigt åtagande eftersom du ingår i samordningen för hela SAC. Med det sagt så betyder det inte att de olika uppdragen enbart är betungande eller svåra att utföra, tvärtom, SAC är en organisation där vi lär av varandra, där vi alltid får fråga när vi undrar något och där vi alltid ska kunna förvänta oss stöd.

Har du funderat på att söka ett uppdrag eller vet du någon som borde söka? Ta upp det på ett möte i din lokala samorganisation (LS). Din kandidatur måste ha stöd från din LS.

Har du frågor? Kontakta valberedningen på valberedningen@sac.se. Det är också dit du skickar din ansökan. När ansökningar har inkommit ska LS rösta på kandidaterna som publiceras här i vår medlemstidning.

Nu behöver vi fler föreningsrevisorer, valberedare och ledamöter i Centralkommittén. Alla de uppdragen är ideella och pågår tills nästa kongressperiod. Nästa kongress kommer att äga rum 2025.

Fler ledamöter till Centralkommittén

Centralkommittén (CK) är SAC:s styrelse och ansvarar för SAC:s löpande verksamhet under kongressperioderna. CK har till uppgift att mellan kongresserna:

- Förvalta organisationen.
- Ta initiativ för dess utveckling.
- Verkställa kongressens beslut.
- Övervaka administrationens skötsel.
- Fatta beslut i frågor där stadgar och andra handlingar inte lämnar besked.
- Bistå lokala samorganisationer (LS) med råd och upplysningar där så är påkallat.

För att fördela det löpande arbetet mellan ledamöterna utser CK mellan sig olika arbetsutskott som sköter verksamheten inom sina respektive områden. Vilka dessa utskott blir och vad de fokuserar på bestäms utifrån vilka behov organisationen har.

Att ingå i CK är ett viktigt uppdrag som förutsätter ett stort engagemang, initiativtagande och en vilja att lära sig om, och utveckla, vår organisation. För att vara valbar ska du ha ett obrutet medlemskap i LS av SAC de senaste två åren.

Som CK-ledamot behöver du inte vara bosatt i Storstockholms-regionen. Det är snarare en fördel om det finns en geografisk spridning bland ledamöterna.

CK har vanligtvis fysiska möten en helg per kvartal. Ofta hålls möten på sekretariatet på Sveavägen 98 i Stockholm, men CK planerar själva var möten ska hållas. Kortare videomöten på distans sker mellan de längre helgmötena.

Om du känner att du är rätt person, skicka in en ansökan med en presentation av dig själv och varför du tror du skulle passa till uppdraget till valberedningen@sac.se.

Föreningsrevisorer 1 ordinarie ledamot och 2 suppleanter

Föreningsrevisorerna har till uppgift att granska SAC och dess olika organisationsdelar, såsom CK och funktionärerna, vad gäller verksamhet och förvaltning kopplat till stadgar och kongressbeslut. Dessutom ska de parallellt med en auktoriserad revisor granska SAC:s räkenskaper.

Revisorerna har möjlighet att delta i alla de möten som behövs för att fullfölja sitt uppdrag.

KVALIFIKATIONER

Du som söker ska ha god kännedom om centralorganisationens stadgar och övriga styrdokument samt gärna erfarenhet av liknande uppdrag. För att vara valbar ska du ha ett obrutet medlemskap i LS av SAC de senaste två åren.

Få med dig arbetskamrater i det fackliga arbetet! – Studiecirkeln är en väg framåt

En studiecirkel utifrån Organisatörens handbok har inletts av vår studieorganisatör Per Feiff. Syndikalistens redaktör bevakar det första tillfället som äger rum i ett digitalt mötesrum en måndagskväll i januari.

Det var Rasmus Hästbacka, vår fackliga samordnare som tog initiativ till studiecirkeln i samband med att medlemmar fick boken gratis om de uppdaterade sina medlemsuppgifter på webben.

Vid detta tillfälle är två deltagare med, en av dem är Christopher Ståhl från Malmös lokala samorganisation (LS) som berättar varför han är med.

– I egenskap av förhandlare så kan jag guida andra i organisering. Men jag kan också ha användning av det i mitt jobb som städare på Stena Line.

Den andra deltagaren är Markus Anderson som är med i Nyköpings LS. Han är arbetslös i dagsläget och berättar att han tidigare varit med i en studiecirkel kring boken, då med originalboken *Secrets of a Successful Organizer* som verktyg.

OVÄNTADE SVAR

Träff 1 tar upp grunderna i organisering och det personliga samtalet. Deltagarna har uppmanats att läsa kapitel 1 och 2 i boken samt SAC:s lathund "1 Ett lyckat organiseringsamtal".

Under rubriken "Det fackliga samtalet" finns sju steg som är föreslagna delar i samtalet du skulle kunna ha för att få en arbetskamrat att bli engagerad i en facklig fråga. Men ibland när en pratar med kollegor så kommer det andra svar än vad den här mallen förväntar sig, enligt Christopher.

– Det är bra att vara förberedd på andra svar. Det är inte säkert att svaren riktar sig mot ledningen, erfar han och menar att svaret på "vem bär skulden?" till exempel kan vara en annan arbetare.

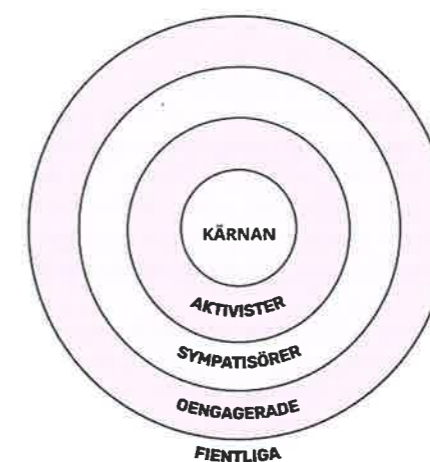
Christopher tar upp problemet med att vissa arbetare ser upp till chefer, att de har jobbat sig upp och att även de själva har en önskan om att nå dit.

– Ibland kan inställningen vara att problem på arbetsplatsen handlar om att andra är då-

liga på sitt jobb. Till exempel om någon hade arbetat snabbare så hade inte problemet uppstått. Det frodas lätt att problemet läggs på någon annan arbetare, någon som ses som svagare, erfar han.

SIKTA MOT MITTEN

I metoden som finns i boken används en illustrerad piltavla som verktyg när organisatören funderar på var kollegorna befinner sig, om någon befinner sig utanför cirkeln och rentav är fiendlig mot facket, någon kanske är lite längre in och sympatiserar med ditt fackliga engagemang men är inte engagerad själv. I mitten finns "kärntruppen", de som alltid tänker på organisering och hur de ska få med sig andra. Målet är att flytta arbetskamraterna närmare mitten.

– Om du vill flytta kollegor mot mitten är kanske inte det första du gör att be dem vara med i en vild strejk, men du kanske kan flytta någon ett steg närmare mitten, som i exemplet på sida 34*, att börja med en lista för att få med folk, förklarar Per och frågar deltagarna vad de tycker om piltavlan som verktyg.

*Exemplet finns på sida 30

1. Ett lyckat organiseringsamtal

LATHUNDAR FÖR ORGANISERING

1. Ett lyckat organiseringsamtal
2. Välja organiseringsfråga
3. Bedöma maktbalansen
4. Skapa en handlingsplan
5. Utvärdera

LATHUNDAR I ORGANISERING

SAC har tagit fram lathundar i organisering som är tänkta att användas tillsammans med *Organisatörens handbok*, t.ex. i en studiecirkel. Snart finns lathundarna, förutom på svenska, även på engelska, ryska, ukrainska och spanska. Beställ genom att mejla bestallning@sac.se eller logga in och ladda ned pdf:er på sac.se/infomaterial.

Valberedning

Valberedningen har ansvar för att ta fram kandidater till förtroendeuppdrag inom organisationen. Valberedningen genomför intervjuer med de nominerade och sätter ihop en presentation som redovisar den nominerades kvalifikationer, meriter och övrigt som är betydelsefullt för uppdraget. För att vara valbar ska du ha ett obrutet medlemskap i LS av SAC de senaste två åren.

Det finns behov av att fylla dessa positioner nu! Fler förtroendeuppdrag kommer att presenteras i syndikalisten när kongressen närmar sig. Vill du veta mer nu kan du besöka sac.se/uppdrag.

Markus svarar:

– Jag har oftast haft korta tillfälliga anställningar, så det har inte blivit så många organiseringsamtal. Men att börja med att försöka lyssna mer på vad folk upplever och vad de vill förändra, eller att ställa frågor för specifika förändringar, det tror jag är en bra början.

Olika typer av arbetsplatser kan kräva olika tankesätt och verktyg.

– Det kanske bara finns arbetskamrater som ligger längst ut i kanten på piltavlan. Då kanske jag ska börja med att få oengagerade kollegor att sympatisera, säger Per.

EXEMPEL

– Nu när vi börjat prata om den här organiseringsmetoden i vår organisation, så försöker jag hitta de här mindre frågorna på min arbetsplats. När jag först började jobba där gick vi två dagars utbildning utan att få betalt, berättar Christopher som arbetar som städare på färja och undrar om vi har exempel på små strider som andra organisationer har börjat med.

– Driftsektionen på Zalandos lager fick igenom krav om fem minuters paus varje timme, berättar jag som är på plats för att rapportera om studiecirkeln, och tillägger att det kanske i och för sig var en stor grej för dem som haft väldigt begränsade rättigheter i arbetsmiljön.

– Pandemin gjorde att en del fick börja om från början, enligt Per som fortsätter med ett exempel från organisering i Göteborgs LS där han är medlem.

Det handlar om hemtjänsten i Göteborg, där en satsning på organisering i hela den branschen är igång.

– Där var det värdefullt att göra en undersökning om vilka som är de viktiga organiseringsfrågorna, uppvisar Per.

De ritade upp som en slags tabell med olika problem som arbetarna har på sina jobb. t.ex. gångtid, raster och tid för att gå på toaletten. Utifrån det försökte de stapla upp vad olika organiseringsfrågor skulle kunna vara.

– Frågorna som finns i boken behöver omformuleras så att de passar på de arbetsplatser som ni befinner er på, tillägger Per.

ORGANISERA KRING UTBILDNING

Markus berättar vad som skulle kunna vara en potentiell organiseringsfråga på en tidigare arbetsplats som han haft.

– Jag jobbade som städare ett tag, på Samhall, då var ett problem att vi hade gammal utrustning som skulle ha bytts ut. Vi började prata om det strax innan jag slutade. Om jag inte hade slutat hade jag antagligen fortsatt pratat om det. Vi hade också kunnat organisera kring adekvat utbildning. Min arbetskamrat hade inte fått gå en utbildning efter att ha jobbat där i flera år. Och jag var ny, men vi fick gå den tillsammans. Att bli korrekt introducerad kan vara en organiseringsfråga.

Christopher nämner också en möjlig fråga att organisera kring där han jobbar. Ibland har de utbildning som görs på webben och får mejl när den ska utföras.

– Det är underförstått att jag ska göra det hemma. Och jag ska ha det gjort nästa gång jag går ombord. Det är helt orimligt att jag ska göra det utan att få betalt. Jag har tagit upp det och fick svaret att jag kan göra det vid en dator när jag jobbar. Men många nyanställda tar inte upp det.

ENSAMMA SYNDIKALISTER

Gruppen pratar om det vanliga scenariot att vara ensam syndikalist på jobbet och att det kan kännas svårt att ta första steget i en organiseringsprocess.

– Boken utgår ifrån att det redan finns flera potentiella organisationer på arbetsplatsen. Det kan vara svårt som ensam syndikalist att göra det här, att vara så kreativ. Det skulle ju gå att ta stöd från andra LS-kamrater. Till exempel i Umeå pratar de om organisering på arbetsplatser på medlemsmöten, berättar Per.

Göteborgs LS har en organiseringskommitté som stöttar medlemmar i arbetet med att få med sig fler på deras arbetsplatser.

– Att det är svårt som ensam syndikalist innebär ju att vi behöver hitta andra sätt att göra det på, stödinstitutioner i organisationen. Det finns många ursäkter för att just en arbetsplats är omöjlig, vi borde försöka komma ifrån det. Det är möjligt att organisera överallt, anser Christopher.

Ett steg i taget

Organisationen Paul Krehbiel kommer ihåg ett samtal med en medicintekniker på Los Angeles County Hospital. Teknikern klagade på att facket inte gjorde någonting. Krehbiel bad honom att skriva på en protestlista som handlade om ett missförhållande på arbetsplatsen.

”Varför då?”, svarade han, ”Det gör ändå ingen skillnad.” Krehbiel förklarade att ingen trodde att namninsamlingen i sig skulle lösa några problem. Däremot var det en del av en långsiktig kampanj. Om ledningen struntade i protestlistan var tanken att ombuden skulle kalla till förhandling. Nästa steg var att dra med så många anställda som möjligt till förhandlingen så att alla skulle få säga vad de tyckte. Till slut satte teknikern sitt namn på listan.

Krehbiel fick rätt. Det spelade ingen roll för ledningen att över 70 procent av arbetarna skrivit under listan. Ledningen vägrade ändå göra något åt problemet. Facket lämnade därför in en förhandlingsframställan.

Nästa gång Krehbiel sprang på medicinteknikern var han desto mer intresserad. Dels ville han veta om det fanns något datum för förhandlingen än, men han tog också upp en annan arbetsplatsfråga som han och några kollegor var missnöjda med. Något så litet som att skriva på en lista hade gjort att han ändrat åsikt om facket.

Utdrag från *Organisationens handbok* sida 34.

Deltagare i SAC:s studiecirkel kring *Organisationens handbok*. Solveig Betnér, SAC:s informationsorganisatör, Christopher Ståhl, Malmö LS, Per Feiff, SAC:s stydieorganisatör och Markus Andersson, Nyköpings LS.

VACCINERA

När du fått med dig kollegor och ni har hittat vilken organiseringsfråga ni ska ta tag i är det bra att vara förberedd på hur ledningen kommer reagera.

– Om det inte finns någon oro innan så kan det vara till hjälp att ge alla en liten dos av vad som kan förväntas. Då kommer det inte som en överraskning om det väl händer, säger Per.

I den organiseringsmetod som finns i boken kallas detta för vaccinering. Din arbetskamrat får ett ”vaccin” för att utveckla ”motståndskraft mot ledningens attacker”.

LÅNGSIKTIGT ARBETE

När cirkelträffen är slut berättar Per att det var ungefär 100 intresseanmälningar för kursen när boken delades ut i samband med att medlemmar uppdaterade sina uppgifter i

medlemsregistret. Jag undrar hur det känns att så få dök upp när det väl var dags.

– Jag kanske skulle varit snabbare på bollen. Men det är svårt att veta om det skulle göra skillnad.

Per tror att det är viktigt att fortsätta med studiecirkeln och att den får växa i sin takt.

– Den kommer ut och syns i organisationen, medlemmar hör talas om den. Det kan bli många tillfällen med få deltagare tills den får sitt eget liv och även andra kan hålla i den. Det krävs långsiktigt arbete för att etablera något och sprida kunskap om den här metoden i hela organisationen, avslutar Per.

Vår studieorganisatör har även lagt till en organiseringsdel i den fackliga grundkursen och i BAM (bättre arbetsmiljö-utbildning).

Solveig Betnér
Informationsorganisatör

Nästa träff i studiecirkeln kring *Organisationens handbok* sker den 24 februari (kapitel 3 och 4) och sedan den 24 mars (kapitel 5 och 6). Välkommen att anmäla dig till dessa tillfällen genom studier@sac.se.

Internationella kommitténs verksamhet 2024

Ett händeserikt år med siktet mot grannländer

Ett fokus för internationella kommittén (IK) under år 2024 var att stärka band till basfackliga aktivister i våra grannländer. I detta syfte reste SAC:s generalsekreterare Gabriel Kuhn, som också är adjungerad medlem i IK, till Oslo, Köpenhamn och Helsingfors. Det har rapporterats om resorna i Syndikalisten under året (nr. 2-4/2024).

Bortsett från att vårda kontakter och utbyta erfarenheter gav resorna också konkreta resultat: SAC är nu med och hjälper bildandet av en fackförening för migrantarbetare i Helsingfors. Vi är i regelbunden kontakt med initiativtagarna och var med på ett digitalt planeringsmöte i november. Till april 2025 har vi bjudit in till ett gemensamt möte i Stockholm med de fackliga aktivister som Gabriel träffade under sina resor. Möjligtvis ska även kamrater från IWW¹ i Island delta.

Vi hade möten med medlemmar i systerorganisationer utomlands. På Irland träffade vi kamrater från IWW Irland och i Tyskland från FAU². Vi hade representanter på plats på

1 maj-firandet i italienska Carrara (en stad av stor betydelse för Italiens anarkistiska och syndikalistiska rörelse) och på anarkistiska bokmässan i Oslo. Marianne Enckell från världens största anarkistiska arkiv, CIRA, i Lausanne, besökte oss på Sveavägen i augusti.

Vi gav stöd till en resa som Syndikalistiska ungdomsförbundet (SUF) i Stockholm genomförde till en anarkosyndikalistisk konferens i Berlin. Hälsningar skickades till FAU och polska IP:s³ kongresser, och Juan Delgado från Stockholms lokala samorganisation (LS) deltog i en digital paneledebatt om offentlig utbildning som CNT⁴ i Spanien anordnade.

Bild från SAC:s Instagram-konto i augusti 2024. "SAC Syndikalisterna visar sitt stöd för arbetarkollektivet "ex-GKN" i Florence, Italien. Arbetarna ockuperade fabriken för två år sedan när den skulle läggas ned. Sedan dess försöker de ställa om från bil- till lastcykelproduktion."

En av spanska CGT:s protestaktioner mot H&M som ägde rum under en strejk som varade i 97 dagar. Kort efter att en delegation från CGT varit i Sverige och demonstrerat utanför H&M:s huvudkontor avslutades konflikten som landade i att alla arbetare i klädjättens kundtjänstcenter i Barcelona skulle få samma löneförhöjning. Foto: CGT

Flera gånger under året hade vi kontakt med kamraterna från CGT⁵ i Spanien. I somras kom en delegation från CGT Barcelona till Stockholm i samband med en protestkampanj mot modekedjan H&M. CGT har medlemmar som är anställda hos H&M i Spanien och som befann sig i en konflikt med företaget. Det arrangerades en demonstration utanför företagets huvudkontor i Stockholm. Inte långt därefter löstes konflikten i Spanien. David Garriga från Stockholms LS har sedan dess varit i Barcelona och träffat de CGT-medlemmar som hade rest till Sverige.

Palestina-frågan gick inte förbi SAC. Centralkommittén skrev ett uttalande i solidaritet med den palestinska befrielsekampen och SAC har stött kampanjen för att palestinska barn ska få sjukvård i Sverige.

Internationella kommittén har också stöttat det sociala centret La cultura del barrio i Buenos Aires, den ockuperade fabriken GKN i Florens och kampanjen mot avrättningen av den iranska fackliga aktivisten och feministen Sharifeh Mohammadi. Även år 2024 deltog vi i Global May Day-kampanjen.

I november arrangerade vi ett mycket lyckat boksamtal med Torkil Lauesen på Solidaritetshuset i Stockholm. Torkil presenterade den svenska utgåvan av sin bok *Imperialismens kölvatten: Sveriges roll i det imperialistiska systemet*.

SAC:s internationella kommitté bestod år 2024 av Saman Ali (Fruviks LS), Dirk Grosjean (Fruviks LS), Amalthea Frantz (Stockholms LS, föräldraledig) och Gabriel Kuhn (Fruviks LS, adjungerad).

**Internationella kommittén
Januari 2025**

- 1 IWW = Industrial Workers of the World, Syndikalistisk fackförening grundad 1905 i USA med många avdelningar i världen
- 2 FAU = Freie Arbeiter*innen-Union. Syndikalistisk fackförening i Tyskland, grundad 1977.
- 3 IP = Inicjatywa Pracownicza. Syndikalistisk fackförening i Polen, grundad 2001.
- 4 CNT = Confederación Nacional del Trabajo. Syndikalistisk fackförening i Spanien, grundad 1910.
- 5 CGT = Confederación General del Trabajo. Syndikalistisk fackförening i Spanien, grundad 1979.

Global May Day är ett internationellt projekt för fackföreningar på gräsrotsnivå, men också för andra initiativ som stöder arbetarkamp. Förutom fokus på gemensam samordning av första maj varje år hjälper Global May Day till att sätta grupper i kontakt med varandra så att de kan dela information och resurser samt att inleda samarbeten i solidaritet med varandras initiativ.

Lokal självorganisering uppmuntras i så stor utsträckning som möjligt. Plattformen för Global May Day syftar till att göra det möjligt för lokala och regionala strukturer att dela med sig av framgångsrika metoder och inspirerande idéer.

Saman Ali till vänster och Gabriel Kuhn till höger, båda är med i Internationella kommittén. I mitten författaren Torkil Lauesen som besökte Solidaritetshuset i Stockholm för att prata om boken *Imperialismens kölvatten: Sveriges roll i det imperialistiska systemet*. Foto: Solveig Betné

Historisera mera - för en lärande klassorganisation!

I *Syndikalisten* nummer 1/2024 (s. 20-21) finns ett omfattande debattinlägg där undertecknad utnämns till ”SAC:s officiella hushistoriker”. En som det vars sigt tvivelaktighet heter. Vår general-sekreterare Gabriel Kuhn lyfter nämligen ett varningens finger – organisationens förflutna är något ”nördigt lagda” ägnar sig åt. Med risk för ”onödiga distraktioner”.

Allt går inte att bemöta. Delvis av det enkla skälet att ”den politiska socialiseringen och identiteten” hos mig är formad av att på 1970-talet ha landat i en levande tradition, där det var fullt tillåtet att studera och ta lärdom av det förflutna. SAC var då fortfarande en lärande klassorganisation, där erfarenhet var en viktig beståndsdel.

Att historisera och problematisera vår historia var inte tabu. Det var en del av vardagen i *Arbetarens* spalter och på möten. Kryddat av att Federativs förlags utgivning fick uppsving med klassiker från mellankrigstiden, men också nya skrifter med fokus på ideologi och historia. Jag vill särskilt uppmärksamma de böcker av Britta Gröndahl som förlaget gav ut:

- *Här talar syndikalisterna* (1973)
- *Parti eller fackförening?* (1975)
- *De ideologiska motsättningarna i den spanska syndikalismen 1910-36* (1981)
- *Frihetlig kommunism i praktiken: experiment i självförvaltning i Spanien 1936-1939* (1986)

Texter som förtjänar läsare även i samtiden. Jag vill även lyfta fram tre andra böcker utgivna på Federativs som bjudit på nyttiga lärdomar:

1. César M Lorenzo bastanta studie *Syndikalismen vid makten - spansk anarkosyndikalism före, under och efter inbördeskriget 1936-39* (1972) gav oss goda argument gentemot gruppering som i varierande grad lutade sig mot en bolsjevikisk världsbild. (Trotskisterna var ett kapitel för sig.) Vid behov blev debatterna korsbefruktade med Hans Magnus Enzensbergers *Anarkins korta sommar - Buenaventura Durrutis liv och död*, som gavs ut 1973 på Norstedts. Resultatet blev att vi inte stod handfallna när Francos diktatur rasade ihop.

2. Lennart K Perssons avhandling *Syndikalismen i Sverige 1903-1922* (1975) blev en ännu starkare läsoplevelse. Äldre medlemmar diskuterade ivrigt med en tolkning som inte skilde sig märkbart från yngres. Vi tog till oss att ett evolutionärt perspektiv slog igenom med 1922 års kongress, inklusive ett kritiskt perspektiv på ungsocialismens roll.

Arbetarens tidigare chefredaktör Evert Arvidsson avvek med en delvis negativ recension. Det som särskilt väckt anstöt var Perssons bedömning: ”Den hos SAC-historikerna förhärskande åsikten, att den svenska syndikalismen först i 1952 års principförklaring gav uttryck för en evolutionär syn på formen för samhällsomvandlingen, måste avvisas. Denna övergång skedde redan 1922.”

Lennart K Persson replikerade att revoltstrategin och generalstrejken inte längre var huvudvapnet 1922. Arbetarnas övertagande av produktionsmedlen och samhällsfunktionerna skulle ”ske successivt, gradvis, steg för steg, som ett organiskt förlopp”. Centralt i denna strategi var registret framhöll Persson.

”Organisationens bästa tider präglades av en lyckad koppling mellan fackligt och politiskt arbete”

I SAC:s medlemsforum finns en text med namnet ”Om förhållandet mellan anarkism och syndikalism/anarkosyndikalism”. I träden bedöjer Kristian Falk att det ”bör lysnads” om hans historiska artiklar om SAC och syndikalismen.

En annan förklarare till Kristian Falk är en artikel om SAC:s historia i 1932 som publicerades i *Syndikalisten* (2/1932-3/1932). En artikel om den så kallade Amiensdeklarationen där vi först diskuterar i syndikalismens historia, utgivet av Forbica CGT år 1906 publicerad i *Arbetare* år 2009 och återpublicerad i *Arbetarens* 100-årsjubileum ut ett samfundsböck år 2021 i *Syndikalisten* (1/2021) som utgavs av Forbica CGT.

Jag vill säga att det är viktigt om en artikel berörs med tyngd. Men i en organisation där det inte är möjligt att ha en tydlig riktning för att kunna diskutera och utveckla sig, så är det viktigt att ha en tydlig riktning för att kunna diskutera och utveckla sig. Det är viktigt att ha en tydlig riktning för att kunna diskutera och utveckla sig. Det är viktigt att ha en tydlig riktning för att kunna diskutera och utveckla sig.

Texten från Kristian Falk är en replik till Gabriel Kuhns debattartikel i *Syndikalisten* 1/2024 (s. 20-21).

Vi var smått malliga över att bli historiserade. En mer utvecklade historiesyn slog rot, både hos yngre och äldre, som gav extra skjuts till de ideologiska diskussionerna. Och en stadig kompassriktning för den fackliga reorganisering som rullade igång i slutet av 1970-talet.

3. Sven Lagerströms bok *Syndikalismen – en grundbok* (1984) kom att förstärka växelspillet mellan teori och praktik. Den kätterske socialdemokraten Lasse Karlsson skrev en recension i *Arbetaren*, som utlöste en uppriskande debatt. Om jag räknat rätt blev det totalt 16 inlägg under cirka åtta månader 1984-85.

Modern forskning problematiserar gärna syndikalismens rötter och utveckling. I detta sammanhang nöjer jag mig med att uppmärksamma Constance Bantmans studier av exilmiljön i London kring förra sekelskiftet. Anarkister i exil tog intryck av fackföreningsrörelsens framväxt efter 1889 års hamnarbetarstrejk. Bantman citerar Emile Pouget som 1897 efter sin exil i London raljerade:

”Hörni, som jag redan sagt: Låt oss betrakta vad engelsmännen gör! De visar experimentellt för oss att det krävs endast mod för att stå upp mot arbetsgivare. Medan socialisterna i Frankrike slösar bort sina krafter på att dumdrigt klättra upp för en hal stång bryr sig de mer praktiska lagda engelsmännen inte ett smack om staten. De är på marsch rakt mot kapitalisterna. Och de är bättre förberedda! När blir franska proletärer tillräckligt kaxiga att följa deras exempel?”

Bantman hävdar på goda grunder att detta transnationella utbyte av idéer och praktik försumrats av historiker. Traditionellt betraktas Frankrike som syndikalismens födelseort. Med sina källstudier har Bantman

istället lokaliserat källflödet för syndikalismen – till Storbritannien. Gillesocialismens framväxt under 1910-talet är ett annat resultat av denna korsbefruktning.”

1906 års Amiensdeklaration är en självständighetsförklaring som många anarkister hade problem med. Vid anarkistkongressen 1907 i Amsterdam var många anarkister i bästa fall överseende gentemot franska CGT, som man betraktade som en tvivelaktig konkurrent. Den häftigaste kritiken levererade Errico Malatesta. Det var förödande att anarkister ”låter sig uppslukas” av en rörelse som med ”en väl förenklad klasskampsuppfattning” torgförde generalstrejken som aktionsmetod på bekostnad av insurrektionen (det väpnade upproret).

Ett längre citat är belysande för Malatestas negativa ståndpunkt 1907:

”[Pierre] Monatte har dragit slutsatsen att syndikalism är ett nödvändigt och tillräckligt medel för social revolution. Med andra ord, Monatte har tillkännagett att syndikalismen är sig själv nog. Detta är enligt min mening en radikalt felaktig doktrin. Syftet med mitt inlägg är att motverka denna doktrin.

[...]

Syndikalisterna [...] undervisar oss om att göra medlet till målet, där delen får gälla helheten. Det är orsaken till att somliga av våra kamrater anammat en ny doktrin, som hotar anarkismens själva existens.”

Malatesta ansåg att fackföreningar var transmissionsremmar, eller som han uttryckte sin syn på objektet – ”en förbindelselänk mellan massorna och oss”. (Vi kan vid tillfälle återkomma till frågan om ”tradeunionistisk” medvetenhet, liksom Lenin och Kautsky.) Några tecken på att han modifierade sin negativa inställning finns inte.

I en text 1926 framhöll Malatesta att han hade alltid motsatt sig syndikalismen – ”både som doktrin och praktik”. Och underströk att hans ”totala misstro” var intakt.

Amiensdeklarationens budskap fångades upp i SAC:s principförklaring 1922. Men generalstrejken som universalmiddel ersattes av registerstrategin. Albert Jensen ansåg att

”insurrektionen” var ett hinder för arbetarna att erövra arbetsplatserna. I polemik med skribenter i *Brand* deklarerade Frans Severin i *Arbetaren* 1923 att syndikalisterna avsåg att genomföra samhällets omdaning utan att begära hjälp hos något parti. Ungsocialisterna i SUP var att betrakta som ett parti som andra. Rubriken på denna ledartext knöt direkt an till Monattes ståndpunkt 1907 – ”Syndikalismen sig själv nog”.

Gabriel har tillverkat minst en fågelskrämma i dessa nedanstående rader:

”Det är lätt att avfärda historiska debatter nördar emellan som betydelselösa. Men det är de inte alltid. Historie-skrivningen om syndikalismen kan lätt påverka SAC:s verksamhet idag.”

Jag nöjer mig att avsluta citatet där, eftersom stycket har en oschysst utgång som vi kan återkomma till vid annat tillfälle. Om det nu skulle vara nödvändigt.

Å ena sidan kan det vara ett tecken i tiden att betrakta historiska debatter som betydelselösa. En hållning som var oss främmande före millennieskiftet.

Å andra sidan har historieskrivning i högsta grad påverkat organisationen sedan 1990-talet. Ofta i mytmättade former, ackompanjerat av att godtyckligt plocka bitar ur det förflutna.

Det taktikuttalande som antogs vid kongressen 2009 är ett åskådligt exempel. En text som mer eller mindre efterapat 1916 års taktikuttalande. Ett dokument som kom att bromsa registerstrategin som stakades ut i samband med kongressen 1922. Underblåsande en praktik som G A Kronheffer har beskrivit som ”avtalsnihilism”, på tvärs mot registrets rationalitet, förutsägbarhet och kalkylerbarhet. Albert Jensen var inte nådig när han vid kongressen 1938 gjorde upp med detta taktikuttalande.

Apropå register blir det till våren 40 år sedan som Syndikalistiska kamratföreningen bjöd in mig till årsmöte, förlagt till Furudal i nordöstra Dalarna. Primärt inbjuden att inleda punkten ”SAC 75 år och sedan?”. Mötesreferenten noterade att deltagarna var rörande ense om att rörelsen ”borde satsa på att ta vara på syndikalismens särart”.

På grund av sjukdom fick jag hoppa in och hålla ett extra föredrag – ”Registret i skogarna”. (Jag hade skrivit flera texter om registerverksamhet, och de äldre kamraterna ville nog syna mig närmare.) Ett inhoppsom enligt mötesreferenten ”stimulerade” de med praktisk erfarenhet att spinna vidare och problematisera registerverksamhetens uppgång och fall.

Jag har inget minne av att de ansåg att vi ägnat oss åt distraktioner. Det blev ett positivt meningsutbyte med nya ledtrådar att nysta i – när jag på allvar gav mig in på banan som ”inofficiell hushistoriker”. Framför allt fick jag kontakt med ytterligare informanter, som jag kom att konsultera senare.

Det förflutna är hopflåtat med vår samtid. Intrasslat om man så vill. Vi förstår helt enkelt samtiden bättre med hjälp av ett mytbefriat historiebrev. Jag brukar luta mig mot två citat av medlemmar i Uppsala LS.

Göran Salmonsson skriver i *Arbetarhistoria* (2011:2-3) att han kan svara ”obetingat ja på frågan om kunskap om historien har någon betydelse i det fackliga arbetet. Kunskapen om historien hjälper rörelsen att utgå från sina egna premisser och avsikter. Endast så kan fackföreningsrörelsen fortsätta att vara relevant för nuvarande och kommande medlemmar.”

Henrik Ågren är mer oförskräckt i *Kejsarens nya kläder* (2011), med detta råd till meningsfränder: ”... verkligt fruktbar kritik riktas inåt, mot de egna idealen.”

Sensmoralen är att vi behöver bli en lärande klassorganisation igen. De senaste decennierna borde lärt oss att uppfinna-hjulet-på-nytt ofta blir en återvändsgränd. Förankrade i folkrörelsetraditionen måste vi kontinuerligt ta vara på erfarenheter i syfte att möta utmaningar på ett konstruktivt sätt.

**Kristian Falk
Enköping-Heby LS**

Centralkommitténs decembermöte

En liten skara samlades på Joe Hill-gården i Gävle för att diskutera verksamhetsplaner, arkiv, ansökningar om rättshjälp med mera.

Digitalt fanns fler deltagare med. Centralkommittén (CK) var fulltaligt med sina fyra ledamöter. Detsamma med sekretariatets fem funktionärer. Under den stående rapportpunkten väcks några frågor och återkoppling ges. Studieorganisationen Per Feiff får positiv respons för den verksamhet han ansvarar för och han berättar om givande kurser och besök som skett den senaste tiden.

– Som det ser ut nu är jag sugen på att kandidera även för nästa kongressperiod, säger Per och tillägger att det finns saker kvar som han vill utträta.

När vi är inne på verksamhetsplaner har Ninian Sassarinis-McGowan en yttring: – Jag vet inte om jag tycker att SAC:s kassör ska lägga tid på bolagen. Jag har ingen lösning men jag vill lyfta det.

Ett underlag för diskussion om SAC:s arkivmaterial har lämnats in av informationsorganisationen Solveig Betné. Hon menar att det finns en efterfrågan både bland medlemmar och andra att få använda texter och bilder som varit tillgängliga på vår gamla webbplats. Det råder enighet om att materialet ska tillgängliggöras och mötet landar i att bilda en arbetsgrupp som ska hitta en bra lösning.

”Välfungerande LS” är ett dokumentet som är tänkt att vara en modell för LS funktionalitet och centralorganisationens stödverksamhet (Dnr 24-173). Sekretariatet har diskuterat hur det kan användas.

– Slutsatsen vi drog är att det är bra dokument men för att få det användbart i det dagliga arbetet så behöver det kokas ned till en sida med punkter, säger Gabriel Kuhn (GS). Tim Persson, kassör, gjorde ett försök, men landade i en fundering på om det kan vara diskussionsunderlag för avstämningsmöte med LS för frågor-och-svar-snack. Cim-Héloïse som författat dokumentet är nöjd om sekretariatet kan använda det och bidrar gärna mer vid behov.

CK Centralkommittén	IO Informationsorganisatör
LS Lokal samorganisation	FS Facklig samordnare
GS Generalsekreterare	ITO IT-organisatör
SO Studieorganisatör	

Centralkommitténs helgmöte i Gävle. Från vänster Gabriel Kuhn (GS, Fruviks LS), Tim Persson (kassör, Göteborgs LS), Ninian Sassarinis-McGowan (CK, Uppsala LS), Rasmus Hästbacka (FS, Umeå LS), Per Feiff (SO, Göteborgs LS). Bakom kameran: Solveig Betné (IO, Norrköpings LS).

Mötesdeltagare digitalt: Philip Lennerö (CK, Umeå LS), Cim-Héloïse Sävel (CK, Malmö LS), Alice Blomdahl (CK, Göteborgs LS) och Leif-Jöran Olsson (revisor & webkom, Göteborgs LS). Under några punkter hade vi även dessa deltagare med oss på länk: Björn Pettersson (IT-organisatör), Erika Hagström & Jörgen Månsson (Mellanorrlands LS), Emil Boss (Stockholms LS).

För att lösa problemet med stora upptagningsområden för våra LS som förväntas erbjuda samma förhandlings- och organiseringskapacitet till alla medlemmar och svårigheten för medlemmar i fjärran att engagera sig i LS, samt för att minska de så kallade vita fläckarna på kartan finns ett förslag om att återskapa och förnya distrikten (Dnr 24-169). Det blir en diskussion kring Cim-Héloïses förslag.

– Jag tror att det finns något väldigt bra, men jag tror inte vi rör i hamn något i den storleken, men jag tror att vi kan lyckas med en LS som är spridd geografiskt, anser Alice Blomdahl. Ninian tror att vi behöver gå ifrån den geografiska förankringen, att det ligger mer i tiden.

Fler deltagare i mötet påpekar att förslaget från Cim-Héloïse inte är realistiskt. Hon själv anser att det är tvärtrom, att det behövs nio

engagerade personer för att förslaget ska bli verklighet.

– Här finns förslag på vad distrikten kan göra avslutar Cim-Héloïse.

Det finns förslag på struktur för distrikten, att det ska finnas en förhandlingskommitté, en ekonomisk och organisatorisk administration och centralorganisationen ska finnas med och erbjuda bland annat tekniska hjälpmedel, utbildning och handledning.

När CK har möten får LS ha med observatörer. Det har förekommit att en observatör inte talar svenska och då har en annan LS-medlem tolkat. Mötet är eniga om att den lösningen är den bästa, att i möjligaste mån LS hittar tolk på det sätt som de finner bäst. Det tilläggs att det måste vara tydligt att det som sägs under ett möte inte får spridas om någon utanför organisationen är tolk.

Innan det beslutas om utökad rättshjälp till Göteborgs LS mot bolaget Skorpion Trans (24-223) blir det en diskussion. Ärendet kan leda till organisering bland lastbilsförare. Rumäniens transportfack kan rekommendera folk som åker hit och jobbar att gå med i LS av SAC. Rasmus Hästbacka (FS) tror att det finns god chans när det gäller att driva in lön och skadestånd.

– De två berörda medlemmarna har tagit en risk. De börja bråka med arbetsköparen enligt rekommendation från facket. De har fått kicken, blivit svartlistade och har inte kunnat få förarjobb på ett år och blev tvungna att byta yrkesbana. Det är skillnad mot att inte bråka fackligt alls, att istället bara vilja ha hjälp med att driva in lön i domstol. Det skulle få utvärderas, om det inte leder till organisering i Göteborgs LS och då blir det bak-

läxa för rättskommittén. I så fall kan vi forma stramare riktlinjer för framtiden, uttrycker Rasmus.

Den långa diskussionen som följer handlar bland annat om i fall Göteborgs LS kan betala kostnaderna själva. Alice som är medlem i den aktuella samorganisationen informerar om att ärendet kommer att drivas även om rättshjälp avslås. Cim-Héloïse anser att det är viktigt att vi tror på att vi kan vinna det här fallet. CK beviljar att FS lägger cirka två arbetsdagar på detta arbete fram till årsskiftet 24/25. Ersättning för det juridiska ombudets arbetstid avslås med motiveringen att det inte finns goda anledningar varför den ekonomiska risken ska bäras av SAC istället för Göteborgs LS.

Solveig Betné
Informationsorganisatör

VAD ÄR CK?

▶ SAC:s centralkommitté (CK) är det högsta beslutande organet mellan SAC:s kongresser.

▶ CK-ledamöterna arbetar ideellt och har alltså vanliga lönearbeten, inte betalda uppdrag för SAC.

▶ CK håller fysiska möten fyra gånger per år. Det brukar omfatta två heldagar. Däremellan hålls kortare videomöten varje månad.

BESLUT FATTADE VID CENTRALKOMMITTÉNS MÖTE 7-8 DECEMBER 2024

Korrespondensansvarig och Zammad-städning (Dnr 24-192)

CK flyttar sin mejl från ärendehanteringssystemet Zammad som primärt används i SAC och ska istället använda ett program som används för e-post. Detta för att göra arbetet enklare genom att bland annat förenkla användning i mobiltelefon. Ninian Sassarinis-McGowan har primärt ansvar för mailen.

Förslag om personalpolicy (Dnr 24-221)

Antas med en ändring angående OB i punkt 2.3.

Begäran om tjänstledigt (Dnr 24-217)

Per Feiff blir beviljad fyra veckor sammanhängande tjänstledighet under 2025.

Nominering till webbkommittén (Dnr 24-224)

Isak Andersson som är medlem i Göteborgs LS väljs in i kommittén.

Ansökan om utökad rättshjälp för stämning mot Skorpion Trans AB från Göteborgs LS (Dnr 24-213, 24-223)

CK har tidigare beviljat rättshjälp i ärendet. Rasmus Hästbacka (FS) bedömer att det finns en god chans att nå förlikning eller vinna i huvudförhandling. CK beviljar att FS lägger cirka två arbetsdagar på detta arbete fram till årsskiftet 24/25. Ersättning för det juridiska ombudets arbetstid avslås med motiveringen att det inte finns goda anledningar varför den ekonomiska risken ska bäras av SAC istället för Göteborgs LS.

Ansökan om organiseringsstöd – Mellanorrlands LS (Dnr 24-214)

Bifall med följande tillägg: 1. Att Arbetaren regelbundet kopplas in och används för propaganda och journalistiska syften. 2. Att skriven rapport lämnas till CK ej senare än två månader efter avslutat projekt. 3. Att "driftsektion" i projektplanen ändras till "driftsektion

eller syndikat" och "att minst en driftsektion startas" till "att minst ett branschorgan startas". 4. Att mallar även tillgängliggörs för centralorganisationen.

Ansökan om strejkersättning central stridsfond – Stockholms LS (Dnr 24-216, 24-226, 24-228)

Bifall till kassörens förslag (Dnr 24-226) att Stockholms LS beviljas stridsunderstöd med anledning av strejken på Medicarrier i maj och juni 2024 med sammanlagt 66 800 kr. Angående en förfrågan i handlingen med diarienummer 24-228 fastslår CK att de inte har mandat att inflationsjustera det centrala strejkunderstödet. När det gäller den andra strejken på Medicarrier som började den 10 december så beslutar CK att Stockholms LS beviljas stridsunderstöd med maximalt sex dagar från och med den andra stridsveckan för alla strejkande medlemmarna som uppfyller kraven enligt stadgarna för den gemensamma stridsfonden.

Förslag om SAC:s hemsida (Dnr 24-218)

Det ska finnas länk till styrdokument (för inloggade och i vissa fall endast en viss grupp förtroendevalda) på hemsidan som är tillgängliga i SAC Share.

Anlita Klandestino för att hjälpa till med hemsidan (Dnr 24-225)

Bifall. Kassören rapporterar att kostnaderna landar på 96 250 kr. CK fastslår att huvudansvaret i samarbetet med Klandestino ligger hos IT-organisationen. Avtalet med Klandestino ska följas upp i januari 2026.

Angående uppdraget IT-organisatör (ITO) (Dnr 24-219)

CK beslutar att förlänga ITO-uppdraget till och med kongressen 2025, där kongressen får ta ställning till uppdragets varande. Timpengarna i konsultavtalet för 2025 ska höjas med samma kvot som för SAC:s arvode-rade förtroendevalda, uttryckt i procent.

▶ Den senaste CK-helgen ägde rum i Umeå den 22-23 februari. I maj är det CK-helg i Göteborg.

▶ Första tisdagen varje månad har CK videomöten kl 18:30, utom månader med helgmöten.

▶ Alla CK:s beslutsmöten (skil. utskott) ska meddelas till LS en månad innan mötesdagen. Utlysning av möten kan dock ske innan.

▶ CK:s möteshandlingar och möteslänk ska sammanställas och utsläckas till mötesdeltagare, LS-observatörer och LS 10 arbetsdagar innan mötesdagen.

▶ Varje LS kan till CK:s möten skicka upp till tre observatörer, vilka måste anmälas till SAC minst två veckor innan mötesdagen vid fysiskt deltagande och minst en dag innan vid digitalt deltagande.

▶ LS-observatörer har yttranderätt på CK-möten och måste ha fått förtroende av sin LS styrelse eller medlemmöte att vara observatör.

KONTAKTPERSONER FÖR KOMMITTÉER

Federativs förlagskommitté Philip Lennerö
Rättskommittén Alice Blomdahl
Internationella Kommittén Ninian Sassarinis-McGowan
Webbkommittén Cim-Héloïse Sävel

Ny reklamfilm för SAC (Dnr 24-215)

Bifall, med ett kostnadstak på 10 000 kr.

Rättshjälpsansökan från Norrköping LS (Dnr 24-230)

Då ansökan kom in med väldigt kort varsel känner sig inte CK redo att ta beslut. En juridisk bedömning ska göras som förhoppningsvis möjliggör ett per capsulam-beslut snarast möjligt.

LAS-bedömning ATAB

En sen inkommen förfrågan till CK berör en LAS-bedömning av en av ATAB:s anställda. CK fastslår att bedömningen är ATAB:s ansvar.

Angående bredbandsanslutningarna på Sveavägen

Ur IT-organisationens rapport väcktes denna fråga. IT-organisationen ska se till att vi blir av med ett gammalt, dyrt bredbandsabonnemang.

BESLUT FATTADE PER CAPSULAM SOM PROTOKOLLFÖRS

IT-verksamhetens uppdragsbeskrivning antas (Dnr 24-227, 24-183)

Upplyser om IT-verksamhetens syfte, principer och funktionssätt, och ska fungera vägledande och inspirerande för SAC:s alla IT-verksamma. Den har författats i samråd mellan SAC:s IT-organisatör (ITO) och SAC:s webbkommitté samt denna kommittés kontaktperson i CK.

BORDLAGDA FRÅGOR

Förslag till syndikatsutredning (Dnr 24-229)
SAC Integritetspolicy, utkast (Dnr 24-180)

Lås oss fokusera på våra styrkor under kongressåret 2025

Ett nytt år har börjat, också för SAC. Världsläget är dystert, men det betyder bara att det är ännu viktigare med organisationer som kämpar för social rättvisa, en hållbar ekonomi och alla människors lika värde. SAC kan göra sitt lilla bidrag, först och främst i Sverige men även internationellt.

För SAC är det inte vilket år som helst. Det är ett kongressår och vi har inte så många sådana. Enligt beslut på den senaste kongressen blir det kongress bara var fjärde år framöver. Det gör kongressen ännu mer betydelsefull eftersom de allra viktigaste besluten för organisationen tas där, och när de väl har tagits är det inte så lätt att göra om dem. "Referendum" är det enda sättet för att ta beslut av stor vikt mellan kongresserna, men referendum är krångliga att genomföra, tar lång tid och är inte särskilt populära.

Att det arrangeras en "kongressupptakt" i februari är ett sätt att erkänna kongressens betydelse. Meningen med upptakten är att sätta igång diskussionsprocesser som leder till kloka beslut på kongressen senare i år. När ni läser dessa rader har kongressupptakten redan ägt rum och några av er har varit där.

Jag kan bara hoppas att den levde upp till alla förhoppningar.

Att komma tillbaka till jobbet efter ledighet under julen är inte så enkelt. Livet har sett väldigt annorlunda ut i några veckor och jobbrutinerna känns tunga. Men det finns mycket verksamhet i SAC som ger pepp. Organisationen av migrantarbetare i Stockholms LS växer för varje vecka; SAC:s TikTok-konto på ryska har fått 1 500 följare inom ett par månader; internationella kommittén har bjudit in basfackliga aktivister från våra grannländer till ett möte i Stockholm i april; Solidariska vårdarbetare ordnar en temadag om rasism inom vården; LS vinner tvister för sina medlemmar över hela landet och Mellannorrlands LS har ett ambitiöst organiseringsprojekt på gång inom branscher såsom lantarbete, bärplockning och skogsplantering.

Bakslag finns det alltid. Att den största driftsektionen inom SAC, den på webbutiken Zalandos lager i Stockholm, lades ned i slutet av 2024 är bekymrande. Driftsektionen hade mer än 50 medlemmar och var majoritetsfack. Zalando är en strategiskt viktig arbetsplats, en knutpunkt av produktion,

handel och transport, och driftsektionen var det mest lovande försöket till arbetsplatsorganisering inom SAC på många år. Vi kan inte bara rycka på axlarna nu och gå vidare, utan vi måste reflektera över vad som gick snett och hur vi kunde agerat bättre. En utvärdering av vad som hände – baserad på samtal med organisatörer, förhandlare och medlemmar i sektionen – är på gång i skrivande stund.

Att arbetsplatsorganisering är central för SAC:s verksamhet råder det ingen tvekan om. Det är inte bara en självklar uppgift för en fackförening, utan det är också väsentligt för att skapa den kollektiva styrkan inom arbetarklassen som är nödvändig för en grundläggande samhällsförändring. Det är syndikalismens mål att avskaffa kapitalismen, något som inte ska glömmas bort när vi sorterar papper, fyller i formulär och tafsar med myndigheter – aktiviteter som kan kännas långt bort från en revolutionär verksamhet.

Arbetsplatsorganisering ska dock inte ställas mot andra sätt av organisering inom arbetarklassen. Idag finns det många arbetare – bland dem några av de mest exploaterade – som saknar fasta arbetsplatser. De skickas runt av bemanningsföretag och jobbar här och där i ett par dagar eller veckor innan de skickas vidare, inte sällan till andra länder. Det krävs organisationsformer som motsvarar dessa arbetares möjligheter och behov. I den syndikalistiska historien är det inte något nytt. Under syndikalismens blomstrings-tid, på 1920- och 1930-talet, fanns det organisatörer som jämt var på resande fot, om det nu var längs järnvägarna i USA, i hamnar från Buenos Aires till Kapstaden eller i svenska skogar.

Syndikalismen blir inte stark av att ställa olika organisationsformer mot varandra utan av att sammanföra dem på ett produktivt sätt. Det är en av många utmaningar vi står inför under kongressåret 2025.

Gabriel Kuhn
Generalsekreterare

Uppsala LS satte en budfirma i blockad i december 2024 på grund av arbetsköparens löneskuld till en medlem i fackföreningen. Foto: Uppsala LS.

Ordlista

Efter att ha testat oss fram med ordlistan har vi kommit fram till att använda fotnoter till ord som kopplas specifikt till artiklar. Denna lista består av begrepp som ofta är förekommande i Syndikalisten och SAC i allmänhet. Hör av dig till syndikalisten@sac.se om du har synpunkter.

A-kassa/Arbetslöshetskassa

En a-kassa är tänkt som en trygghet som gör att du kan få ersättning om du blir arbetslös. Försäkringen består av två delar – en grundförsäkring och en frivillig försäkring som grundar sig på tidigare inkomst.

Ersättning från den frivilliga inkomstbaserade försäkringen betalas ut till den som är medlem i en arbetslöshetskassa och som uppfyller medlemsvillkoret och arbetskravet inom medlemstiden.

Alla a-kassor följer samma regelverk: lagen om arbetslöshetskassor och lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Anarkism

Ett anarkistiskt samhälle styrs med jämlik medverkan av alla, genom direkt demokrati. Upprätthållandet av samhället sköts gemensamt på lokal nivå. Samhället är då fritt från stat, kapitalism och alla andra system som styr uppifrån och delar upp människor i olika klasser.

Arbetsköpare

Person, bolag, organisation eller myndighet som köper arbetskraft, alltså anställer personal. I SAC använder vi ordet arbetsköpare istället för arbetsgivare, eftersom de inte ger bort jobb av välvilja, utan köper arbetskraft som de är beroende av.

APT/arbetsplatsträff

Ett möte på jobbet mellan arbetskamrater. Ofta finns någon chef med på mötet, men det finns exempel på när arbetare själva har format hur de vill att mötet ska se ut, t.ex. att chefen fått vara med en stund så att arbetarna till viss del har kunnat prata för sig själva.

Arbetsplatsorganisering

Att tillsammans med arbetskamrater skapa en gemenskap för att förändra arbetsplatsen tillsammans.

Arvode/arvoderad/arvodering

Ersättning för ett uppdrag eller arbete av tillfällig art. En del arvoden hanteras som en vanlig lön medan andra typer av arvoden saknar t.ex. pensionsrätt och sjukersättning etc.

ATAB

Förkortning för Arbetaren tidnings AB. SAC:s bolag som äger tidningen Arbetaren

Autonomi

Självbestämmande, oberoende.

Centralkommittén/CK

SAC:s centralkommitté (CK) är det högsta beslutande organet mellan SAC:s kongresser. CK håller fysiska möten fyra gånger per år. Det brukar omfattas två heldagar. Däremellan hålls kortare videomöten varje månad. CK-ledamöterna arbetar ideellt och har alltså vanliga lönearbeten, inte betalda uppdrag för SAC.

Driftsektion/sektion

En driftsektion, kallas också sektion internt i SAC, är en lokal fackförening för alla yrken på en arbetsplats. De kan jämföras med andra facks klubbar på arbetsplatserna. De kallas driftsektioner för att visionen är att vi arbetare ska överta driften av arbetsplatserna – vi som utför jobbet borde vara de som bestämmer.

Exploaterad

Utnyttjad. Används ofta när en person i beroendeställning utnyttjas grovt.

Fackförbund

Ibland kallas SAC felaktigt för fackförbund. LO, till exempel, är en facklig organisation som samlar olika fackförbund, t.ex. Kommunal, uppdelade i olika branscher. SAC är en federation, vilket betyder att vi samlar självstyrande föreningar i form av LS, driftsektioner och syndikat. Syndikalister har en motsvarighet till förbund när syndikat i samma bransch bildar en nationell branschfederation.

Federation

En sammanslutning av flera självständiga enheter. SAC är en federation som består av självständiga lokala samorganisationer, syndikat och driftsektioner.

FFAB/Federativt förlagshus aktiebolag

Bolaget som äger fastigheten på Sveavägen 98 i Stockholm och som hyr ut kontorsytan till SAC:s sekretariat. FFAB är SAC:s bolag. En annan fastighet som ägs av bolaget är JoeHill-gården i Gävle.

Funktionär

Funktionärer ska se till att en verksamhet fungerar. Nu har SAC fem funktionärsroller som är studieorganisatör, informationsorganisatör, facklig samordnare, general-seketerare och kassör. SAC:s funktionärer har möjlighet att arbeta på distans från annan ort än Stockholm, men ska se till att vårt kontor på Sveavägen 98 i Stockholm fungerar gällande post, fastighetsskötsel m.m. SAC:s funktionärer är avlönade, de få "ersättning för förlorad arbetsinkomst".

Ideell/ Ideella uppdrag

En förening som är ideell är inte vinstdrivande. Föreningen drivs av engagerade medlemmar, som till största delen inte får ersättning för den tid som läggs ned på verksamheten. Dessa medlemmar har ideella uppdrag.

Kollektivavtal

Skriftlig överenskommelse om anställningsvillkor som sker mellan en facklig organisation och en arbetsköpare eller ett arbetsgivarförbund.

Kommitté

SAC har flera kommittéer med olika uppgifter. Nu finns t.ex. en förlagskommitté som ger ut böcker och en rättskommitté som bland annat ger arbetsrättsligt stöd till olika instanser i SAC. CK bedömer vilka kommittéer som behövs under pågående kongressperiod utifrån organisationens mål. Andra instanser i organisationen kan också ha kommittéer. I flera LS finns det förhandlingskommittéer.

Kongress

Det är vanligt att organisationer delar upp sin verksamhet i kongressperioder. Kongressen äger rum efter ett visst antal år, som tidigare kongress beslutat om. SAC:s kongressperioder är 4 år. Den senaste kongressen var 2022 (framskjutet p.g.a pandemin) och nästa kommer att äga rum i oktober 2025. Kongressen pågår i flera dagar och behandlar olika förslag på hur verksamheten ska styras kommande kongressperiod.

Lokala samorganisationer/LS

LS är förkortning för lokal samorganisation. SAC är en sammanslutning av LS. Du är medlem i den LS som organiserar på den ort där du arbetar. En LS uppgift är att samorganisera den fackliga verksamheten i alla branscher på sin ort och främja medlemmarnas organisering i driftsektioner.

Motioner

En motion är ett förslag till beslut. Du som medlem kan lämna motioner till din LS som du vill att medlemsmötet ska fatta beslut om. Olika instanser kan lämna motioner till CK som tar beslut om förslagen under deras besluts-möten.

Paragraf

Del av lag eller avtal som innehåller en eller flera regler. Det är ungefär som punkter i en lista, som kan innehålla underpunkter. När du läser lagar, regler och avtal brukar paragraferna ha paragraftecknet framför sig. Det ser ut såhär: **§**.

Per capsulam

När ett beslut fattas per capsulam görs det mellan ordinarie protokollförande möten, t.ex. genom chatt, mejl eller telefon. Dessa beslut förs till protokoll på ordinarie möte trots att det är fattat vid ett tidigare tillfälle.

Referendum

Omröstning som görs mellan kongressperioderna. I SAC sker referendum genom de lokala samorganisationerna (LS). Röstantalet är baserat på antal medlemmar i LS.

Skyddsombud

En arbetare som företräder personalen i arbetsmiljöfrågor enligt arbetsmiljölagen (AML). Det kan vara en medlem i en LS av SAC som är skyddsombud. SAC håller regelbundet i utbildningar för skyddsombud, med fokus på organisering.

Styrelse

I en förening behövs en styrelse för att verksamheten ska fungera. En styrelse behöver bestå av minst tre ledamöter för att fatta beslut. En medlem i styrelsen behöver vara ordförande.

Syndikalism

Syndikat betyder fackförening eller ekonomisk förening på franska. Istället för att den som äger mest bestämmer mest, vill syndikalismen att majoriteten, alltså vi arbetare, tillsammans ska äga och besluta. Den demokratiska ledstjärnan är att alla som berörs av beslut ska ha rätt att påverka besluten.

Syndikat

Ett syndikat av SAC är ett självstyrande samarbetsorgan, alltså en egen självständig förening, för alla driftsektioner inom en viss bransch på en ort, t.ex. Stockholms byggsyndikat och utbildningssyndikatet.

Utskott

I en grupp som ska ta beslut, i SAC:s fall är det Centralkommittén (CK), kan vissa personer utses för att arbeta med en särskild uppgift. CK har t.ex. ett policyutskott som arbetar med att ta fram policies och förbereder förslag till beslut som CK ska ta.

Årsmöte

Det högsta beslutande organet i varje lokal samorganisation (LS). Ett årsmöte är ett möte där alla medlemmar är inbjudna och som har rätt att fatta beslut om exempelvis stadgar och välja styrelse. Årsmötet hålls normalt en gång per år.

Skicka in material till Syndikalisten!

OBS!

Insänt material kan komma att redigeras och/eller publiceras på www.sac.se och i webbtidningen: syndikalisten.sac.se.

Läs igenom Syndikalistens språkguide innan du skickar ditt bidrag: sac.se/syndikalisten.

Det är ett stort plus om du skickar in en kort sammanfattning om din text, för att översättningen ska gå smidigt till engelska och spanska.

Här är datumen som gäller!

#2 2025 Deadline för insänt material: 5 maj. Hos medlemmarna i mitten av juni.

#3 2025 Deadline för insänt material: 31 augusti. Hos medlemmarna i mitten av oktober.

#4 2025 Deadline för insänt material: 9 november. Hos medlemmarna före jul.

Behöver du lyssna på Syndikalisten?

Hör av dig! Det finns möjlighet att få tidningen inläst. Nummer 1/2020 t.o.m. 3/2021 finns som taltidning här: www.sac.se/syndikalisten/taltidning
Inläsare är Errol Tanriverdi, Linköpings LS.

Vill du ha Syndikalisten som pdf istället?

Mejla till syndikalisten@sac.se
En del av innehållet finns också i Syndikalisten webbtidning: syndikalisten.sac.se

Stämmer inte kontaktuppgifterna till din LS, syndikat eller sektion?

Hör av dig så uppdaterar vi!

syndikalisten@sac.se

BYGG

Solidariska byggare – Stockholms byggsyndikat
byggsyndikatet.stockholm@sac.se

HANDEL OCH SERVICE

Driftsektionen MediCarrier (Stockholms LS)
dsm.sthlm@sac.se

Dagabs driftsektion (Göteborgs LS)
dagab-sektionen-gbg@lists.sac.se

INDUSTRI

Driftsektion Gyllene ägget (Jönköpings LS)
dsga@sac.se

KOMMUNAL- OCH STATSANSTÄLLDA

Driftsektion Domstolsverket (Stockholms LS)
dv-sektionen.sthlm@sac.se

KULTUR OCH MEDIA

Bohusläns Museums driftsektion (Trestads LS)
bmids@sac.se

CNEMA Driftsektion (Norrköpings LS)
E-post: dscnema.norrkopings@sac.se

Driftsektionen SSB Järva (Stockholms LS)
Stockholms Stadsbibliotek Järvaenheten
kim.stockholm@sac.se

Klostret i Ystads driftsektion (Malmö LS)
malmö.ls@sac.se

Malmö Stadsarkivs Syndikalistiska Fackklubb
stadsarkivsektionen.malmö@sac.se

SOCIAL OCH VÅRD

Driftsektionen Ytterö (Stockholms LS)
yttoro@sac.se

Stockholms Social och Vårdsyndikat
sov.sthlm@sac.se

Solidariska Vårdarbetare – Vårdsyndikatet Uppsala LS av SAC
sov.uppsala@sac.se

TRANSPORT

Driftsektionen VTD (Göteborgs LS)
dsvtd.gbg@sac.se

UTBILDNING

Driftsektion Enskedegårds gymnasium (Stockholms LS)
utbildningssyndikatet.sthlm@sac.se

Driftsektionen Glokala Folkhögskola (Malmö LS)
malmö.ls@sac.se

Driftsektionen Kvinnefolkshögskolan (Göteborgs LS)
goteborgs.ls@sac.se

Driftsektion SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) (Uppsala LS)
dsslu@sac.se

Hovåsskolans Driftsektion (Göteborgs LS)
hsds.gbg@sac.se

Göteborgs Universitetssektion (Göteborgs LS)
universitetssektionen.gbg@sac.se

Göteborgs Utbildningssyndikat
utbildningssyndikatet.gbg@sac.se

Stockholm Universitetssektionen
universitetssektionen.stockholm@sac.se

Stockholms Utbildningssyndikat
utbildningssyndikatet.sthlm@sac.se

Umeå Universitetssektion (Umeå LS)
univ.sektionen.umea@sac.se

SAC:S KOMMITTÉER

Centralkommittén
ck@sac.se

IT- och webbkommittén
web.kom@sac.se

Rättskommittén
fs@sac.se

Arbetsgruppen för medlemsregistret
medlemsregistret@sac.se

Federativs förlagskommitté
kontakt@federativsforlag.se

Internationella kommittén
ik@sac.se

DISTRIKT

Stockholm-Gotland distrikt
stockholm.gotland.dk@sac.se ik@sac.se

LOKALA SAMORGANISATIONER (LS)

Arjeplogs LS
Hamngatan 4h
930 90 ARJEPLOG
0961-102 53
arjeplogs.ls@sac.se

Arvidsjaurs LS
Stationsgatan 20b
933 32 ARVIDSJAUR
070-59 39 185
arvidsjaurs.ls@sac.se

Bergslagens LS
bergslagens.ls@sac.se

Borlänge LS
Se Dalarnas LS

Dalarnas LS
c/o Monika Fredriksson
Yradsvägen 15b
792 34 Mora
0250-51 40 40
dalarnas.ls@sac.se

Enköping-Heby LS
Rådmansgatan 8 B
749 49 ENKÖPING
070-564 62 57
enkoping-heby.ls@sac.se

Fruviks LS
Box 4081
102 62 STOCKHOLM
fruviks.ls@sac.se

Gotlands LS
Signalgatan 13 d
621 47 VISBY
070-039 40 86
gotlands.ls@sac.se

Gävle LS
Nedre Bergsgatan 28
802 51 GÄVLE
026-61 92 77
gavle.ls@sac.se

Göteborgs LS
Olof Palmes Plats 1
413 30 GÖTEBORG
031-711 96 08
goteborgs.ls@sac.se

Hudiksvalls LS
Brändebo 115
820 62 BJURÅKER
0653-320 87
hudiksvalls.ls@sac.se

Jönköpings LS
Box 190
551 13 JÖNKÖPING
jonkopings.ls@sac.se

Karlstads LS
karlstads.ls@sac.se

Linköpings LS
linkopings.ls@sac.se

Luleå LS
Box 32
971 02 Luleå
lulea.ls@sac.se

Malmö LS
Davidshallsgatan 4
211 45 MALMÖ
040-12 61 78
malmö.ls@sac.se

Mellanorrlands LS
Box 56
881 06 Näsåker
076 207 82 91
sundsvalls.ls@sac.se

Norrköpings LS
Olai Kyrkogata 5b
602 25 NORRKÖPING
072-027 80 26
norrkopings.ls@sac.se

Nyköpings LS
nykopings.ls@sac.se

Sandvikens LS
sandvikens.ls@sac.se

Stockholms LS
Sveavägen 98, 4 tr.
113 50 STOCKHOLM
08-658 62 69
stockholms.ls@sac.se

Sundsvalls LS
Har bytt namn till
Mellanorrlands LS

Trestads LS
trestads.ls@sac.se

Umeå LS
Pålgatan 28
903 31 UMEÅ
090-77 21 00
umea.ls@sac.se

Uppsala LS
Svartbäcksgatan 97d kv
753 35 UPPSALA
018-69 46 89
uppsala.ls@sac.se

Västerås LS
Östermalmsgatan 10
722 14 Västerås
072-026 74 80
vasteras.ls@sac.se

Älvålsbygdens LS
Se Dalarnas LS

SAC:S SEKRETARIAT
08-522 456 30
Telefontid: Tis-ons kl. 13-15
sekretariatet@sac.se

TIDNINGEN ARBETAREN
08-522 456 70
redaktionen@arbetaren.se

SAAK
08-545 912 50
Telefontid:
Mån-tors kl. 9-12 fred kl. 13-15
kontakt@saak.se

SYNDIKALISTISKA KAMRATFÖRENINGEN
syndikalistkamrater@gmail.com

Hur betalar jag medlemsavgiften via autogiro?

Du kan anmäla att du vill betala medlemsavgiften med autogiro genom din internetbank.

Här är exempel på hur du hittar autogiro i olika banker:

Nordea: Betala och överföra > Autogiro > Anmälan

SEB: Betala och överföra > Anslut autogiro

Swedbank: Betala/Överföra > Autogiro > Nytt autogiro medgivande

Handelsbanken: Betala och överföra > Autogiro

ICA Banken: Betala och överföra > Mina autogiron

När du kommit så långt kan du söka på "Sveriges arbetares centralorganisation" eller bara "Sveriges arbetares" (om inte hela namnet får plats). Det fullständiga namnet på mottagaren visas oftast som "Sveriges arbetares centralorganisation (SAC), 889-4800" eller i vissa fall "Sveriges Arbetares Centralorg."

I fältet betalarnummer/meddelande anger du personnumrets tio siffror ÅÅMMDDNNNN.

Alla fakturor som hinner komma innan autogiroet bekräftats ska betalas manuellt. Beroende på vilken bank du har kan det ta olika lång tid för autogiro att aktiveras.

Ditt medlemskap i en lokal samorganisation (LS) av SAC måste ha blivit aktivt innan du kan betala genom autogiro.

OBS! Om du är medlem i Arjeplog, Enköping-Heby, Fruvik, Gotland eller Västerås LS kan du inte ansluta ett autogiro till SAC:s centrala avgiftskonto. Kontakta istället din LS.